

Общинска стратегия

за развитие на социалните услуги

В

община Хисаря

(2016 – 2020)

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Въведение.....	5
2. Методология.....	5
3. Описание на ситуацията в община Хисаря.....	6
3.1. Обща характеристика на община Хисаря.....	6
3.2. Население.....	6
3.3. Икономика.....	8
3.3.1. Макроикономически показатели.....	8
3.3.2. Заетост, безработица и доходи.....	8
3.4. Здравеопазване.....	9
3.5. Образование.....	10
4. Анализ на групите в риск в община Хисаря	11
4.1. Фактори, които пораждаат риск за различни групи от населението.....	11
4.2. Характеристика на рисковите групи в община Хисаря	11
4.3. Рискови групи деца.....	12
4.4. Рискови групи възрастни.....	15
4.4.1. Лица с увреждания.....	15
4.4.2. Стари хора.....	16
4.4.3. Общности и групи в неравностойно положение.....	17
4.5. Други рискови групи.....	18
5. Състояние на мрежата от социални и интегрирани услуги в община Хисаря....	18
5.1. Анализ на състоянието в община Хисаря	18
5.2. Извършени дейности по мониторинг и оценка.....	22
5.3. Резултати от мониторинга и оценката.....	23
5.4. Изводи за наличните социални услуги.....	23
6. Оценка на ресурсите за развитие на социални услуги в община Хисаря	24
6.1. Анализ на човешките ресурси за предоставяне на услуги.....	24
6.2. Изграждане на капацитет от човешки ресурси. за изпълнение на стратегията.....	26
6.3. Финансов анализ и финансов план на дейностите на община Хисаря	26
7. План за развитие на социалните услуги.....	29
7.1. Стратегическа цел.....	29
7.2. Ценности и принципи.....	29
7.3. Направления и приоритети на областната стратегия. Приоритетни целеви групи... 31	
7.3.1 Направление 1: Превенция за деца и семейства с деца в риск.....	31
7.3.2 Направление 2: Развитие на социални услуги за социално включване на уязвими групи и лица в неравностойно положение.....	37
7.3.3 Направление 3: Деинституционализация на грижите за деца.....	45
7.3.4 Направление 4: Развитие на социалните услуги за дългосрочна грижа на възрастни хора и хора с увреждания.....	48
8. Институционална рамка на изпълнението на стратегията.....	50
8.1. Отговорности и роли в изпълнението на стратегията.....	50
8.1.1. Общини.....	50
8.1.2. РДСП	52
8.1.3. Държавна агенция за закрила на детето (ДАЗД).....	52
8.1.4. Д”СП”Хисаря.....	52
8.1.5. РИО на МОН.....	53
8.1.6. Дирекция „Бюро по труда“.....	54
8.1.7. Регионална здравна инспекция.....	55
8.1.8. Участие на неправителствени организации.....	55
8.1.9. Местен бизнес, организации на бизнеса.....	56
8.2. Механизми на партньорството.....	56
9. Заключение и препоръки.....	57

Използвани съкращения (абривиатури)

АЗ	Агенция по заетостта
АСП	Агенция за социално подпомагане
АХУ	Агенция за хора с увреждания, „АХУ”- Асистенти за хора с увреждания
ГРАО	Гражданска регистрация и административно обслужване
ДАЗД	Държавната агенция за закрила на детето
ДБТ	Дирекция Бюро по труда
ДДЛРГ	Дом за деца лишени от родителски грижи
ДДМУИ	Дом за деца и младежи с умствена изостаналост
ДДУИ	Дом за деца с умствена изостаналост
ДМСГД	Дом за медико-социални грижи за деца
ДРСЗ	Дирекция “Регионална служба по заетостта”
ДП	Домашен помощник
Д „СП”	Дирекция „Социално подпомагане”
ДСП	Домашен социален патронаж
ДЦДМУ	Дневен център за деца и младежи с увреждания
ДЦДМУИ	Дневен център за деца и младежи с умствена изостаналост
ДЦДУ	Дневен център за деца с увреждания
ЕКПО	Екип за комплексно педагогическо оценяване към РИО на МОМН
ЗЖ	Защитено жилище
ЗМБ	Звено „Майка и бебе”
ЗМО	Звено за мониторинг и оценка
КСУДС	Комплекс за социални услуги за деца и семейства
ЛА	Личен асистент
МБАЛ	Многопрофилна болница за амбулаторно лечение
МКБППМН	Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни
МТСП	Министерството на труда и социалната политика
МФ	Министерството на финансите
НЖ	Наблюдавано жилище
НПО	Неправителствена организация
НП ”ОСПОЗ”	Национална програма „От социално подпомагане към осигуряване на заетост”
ОЗД	Отдел “Закрила на детето”
Отдел “СЗ”	Отдел “Социална закрила”
ПРООН	Програма за развитие на Организацията на обединените нации
РДСП	Регионална дирекция за социално подпомагане
РЗОК	Регионална здравноосигурителна каса
РИО на МОМН	Регионален инспекторат по образование към Министерството на образованието, младежта и науката
РИОКОЗ	Районна инспекция по опазване и контрол

	върху общественото здраве
РПУ	Районно полицейско управление
РЦЗ	Регионален център по здравеопазване
РЦПИОВДУСОП	Ресурсен център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности
СА	Социален асистент
СИ	Специализирана институция
СОП	Специални образователни потребности
СУ	Социална услуга
ЦНСТ	Център за настаняване от семеен тип
ЦОП	Център за обществена подкрепа
ЦРДУ	Център за работа с деца на улицата
ЦСРИ	Център за социална рехабилитация и интеграция

1. Въведение

Промяната на Закона за социално подпомагане и правилника за прилагането му в началото на 2010 г. въвежда нов подход в развитието на социалните услуги чрез планиране на разкриването, закриването, промяната на капацитета и предоставянето им на общинско и областно ниво на базата на анализ на потребностите от социални услуги. Промените в основните документи, определящи държавната социална политика, имат за цел осигуряване на равен достъп до качествени социални услуги на хората от различните рискови групи. В тази връзка, на основание чл.36б от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане, се пристъпи към изготвяне на настоящата стратегия, която има за цел да постави основата на планирането на социалните услуги на общинско ниво за периода 2016 – 2020 г.

Разработването на анализа на ситуацията в общината е първата стъпка при разработването на стратегията. Целта му е да се направи реална картина на съществуващата към момента ситуация, да се проследят тенденциите в развитието на база на анализи и проучвания, да се стигне до изводи, актуални за настоящия момент. Анализът е разработен от екип, определен със Заповед № РД-05-419 от 11.06.2015г. на Кмета на Община Хисаря.

Стратегията е отворен документ, който подлежи на промени в зависимост от потребностите на хората.

2. Методология

Обхватът на стратегията включва оценката на широк кръг социално-икономически проблеми, демографски тенденции, общо състояние на сектора „социални услуги“ в община Хисаря. В географско отношение обхватът на стратегията покрива всички населени места на територията на община Хисаря, като се обръща специално внимание на селата, където живеят малобройни рискови групи.

Стратегията включва на първо място социалните услуги, които ще работят на територията на общината през периода 2016–2020г. Включени са както съществуващите вече услуги и развитието на нови социални услуги, които имат ключово значение за социалното включване и решаването на проблемите на рисковите групи и индивиди.

В стратегията са включени социални услуги за всички рискови групи на територията на общината като в рамките на стратегията са изведени нейните приоритети като целеви групи и услуги за периода на действието ѝ.

Съответствие с международни, национални и местни политики:

- Национални приоритети в развитието на социалните услуги;
- Стратегически документи – преглед и анализ на действащите стратегии и планове на областно и общинско ниво.

Стратегията е разработена въз основа на действащото законодателство в социалната сфера. Съобразена е с националните стратегически документи, които имат отношение към социалното подпомагане на хората в неравностойно социално положение и към социалната интеграция на хората с увреждания, както и с националните приоритети в развитието на социалните услуги, насочени преди всичко към деинституционализацията на деца, дългосрочната грижа за възрастни и децентрализацията на услугите, а именно:

- Промяна на философията на предоставянето им чрез интегриран подход от прилагане на пасивни и активни политики, насочени към най-уязвимите групи: хора с увреждания, самотни родители, възрастни и деца, застрашени от попадане в институции;

- Преминаване към алтернативни форми на социални услуги, предоставяни в общността, съобразени с потребностите на хората в общината и процеса на деинституционализация.

При изготвянето на стратегията са приложени следните основни източници на информация, които определят националната, регионалната и местната политика в областта на развитието на социалните услуги, а именно:

1. Национална стратегия „Визия за деинституционализация на децата в България“ 2010 – 2025 г.;
2. Актуализирана Стратегия за осигуряване на равни възможности на хората с увреждания 2008 - 2015 г.;
3. Национална стратегия за дългосрочна грижа, приета с Решение № 2 на Министерския съвет от 07.01.2014 г.;
4. Национална стратегия за детето 2008 – 2018 г.;
5. Национална програма за закрила на детето 2015 г.;
6. Стратегия на Съвета на Европа за правата на детето 2012 – 2015 г.
7. Актуализирана Стратегия за децентрализация 2006 – 2015 г.;
8. Национална програма за реформи на Република България (2012 – 2020 г.). Актуализация 2015;
9. Национална програма за развитие: България 2020;
10. Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020;
11. Актуализирана Национална стратегия за демографско развитие на населението в Република България (2012 – 2030 г.), РМС;
12. Актуализираната стратегия по заетостта на Република България 2013 – 2020г.
13. Национална концепция за насърчаване на активния живот на възрастните хора в България (2012 – 2030 г.);
14. Конвенция на ООН за правата на детето и Закона за закрила на детето;
15. Регионален план за развитие на Южен Централен регион 2014 – 2020 г.;
16. Ощински план за развитие на община Хсаря за периода 2014-2020 г.;

3. Описание на ситуацията в община Хисаря

3.1. Обща характеристика на община Хисаря

3.2. Население

Населението на общината е най-важният социално-икономически ресурс в процеса на регионалното развитие. Човешките ресурси, освен производител, са и потребител на материални и духовни блага, което ги прави определящ и лимитиращ фактор за развитието на всяка територия. Населението на Община Хисаря към 31.12. 2014 г.. наброява 11 695 души.

По данни на Националния статистически институт текущата демографска ситуация в област Пловдив се характеризира с намаляване на броя на населението, спад на раждаемостта и задържащо се високо равнище на общата смъртност. Продължава процесът на застаряване на населението, който се изразява в намаляване на относителния дял на децата до 15 години и увеличаване на дела на населението на 65 и повече навършени години.

Статистическите данни са безпощадни и показват, че България е на едно от първите места в Европейския съюз и четвърта сред държавите в света по застаряване на населението.

Възрастовата структура на населението е относително благоприятна за формирането на трудовия и на възпроизводствения му потенциал. Населението е неравномерно разпределено на територията на Общината. Повече от половината живеят в общинския център, като там са и болшинството от младите хора – 2/3 от лицата до 18 години. В малките села по-голямата част от населението са пенсионери.

Влошаването на възрастовата структура на населението рефлектира също върху размера и качеството на трудовите ресурси, както и върху вида на социалните услуги, които следва да се развиват в плановия период. Нарастващият брой и дял на старите хора (на 65+ г.) поставя сериозни предизвикателства пред социално-осигурителната система, системата за социално подпомагане и здравеопазването. Разходите на

държавата за пенсии, социално подпомагане и здравеопазване ще се увеличават с бързи темпове през следващите години.

В резултат на демографските и миграционните процеси в края на 2014 година изчисленото постоянно население на община Хисаря е 11 695 души. Населението в активна възраст е намаляло със 711 души, или с 6.46%.

Население на общината към 31.12. 2014 г. по данни от ТСБ на НСИ	Настоящ адрес	Общо население през 2011 г. над 18 навършени години	Общо население през 2014 г. над 18 навършени години	Процентно отношение	Процентно отношение лица над 18 години спрямо общото население
Община Хисаря	11 695	11 000	10 289	-6,46%	87,98%

Към 31.12.2014 г. относителният дял на лицата на 65 и повече навършени години е 38,27% (4 476 души) от населението на областта. В сравнение с 2011 г. този дял нараства със 63,60 процентни пункта.

Население на общината към 31.12. 2014 г. по данни от ТСБ на НСИ	Настоящ адрес	Общо население в неактивна възраст през 2011 г.	Общо население в неактивна възраст през 2014 г.	Процентно отношение	Процентно отношение лица в неактивна възраст спрямо общото население
Община Хисаря	11 695	2 736	4 476	63,60%	38,27%

Тенденцията на застаряване на населението довежда до промени в неговата основна възрастова структура – разпределение на населението под, във и над трудоспособна възраст. Влияние върху обхвата на населението във и над трудоспособна възраст оказва както остаряването на населението, така и законодателните промени в определянето на възрастовите граници на населението при пенсиониране.

Общата смъртност в областта като трайна тенденция е по-ниска от тази за България. Общата смъртност в Хисаря е 23,4‰,

Наблюдава се тенденция за намаляване на раждаемостта в община Хисаря, като причините са свързани не само с условията на живот, влошаването на икономическите показатели като цяло, но и с възможностите за реализация и кариера при жените.

Население на общината към 31.12.2014 г. по данни от ТСБ на НСИ	Настоящ адрес	Раждания за 2011 г. (общ брой живородени деца)	Раждания през 2014 г. (общ брой живородени деца)	Раждания на непълнолетни майки за 2011 г.	Раждания на непълнолетни майки за 2014 г.
Община Хисаря	11 695	72	53	3	2

Болшинството от населението в Общината се самоопределя като българско. Освен българи в Общината има и ромско население. Най-големите групи от ромско население се намират в гр.Хисаря; с.Красново ; с.Паничери.

В резултат на най-общото разглеждане на демографското състояние на населението на община Хисаря, като част от населението от Пловдивска област в контекста на опазването на живота и съхраняването на здравето на населението през 2014 година могат да се направят следните изводи:

- ✓ Продължава процесът на демографско застаряване на населението;
- ✓ Намалява населението в активна възраст;
- ✓ Нивото на раждаемост трайно намалява, а нивото на смъртност бележи леко занижение;
- ✓ Процесът на депопулация продължава;
- ✓ Детската смъртност е с колеблива тенденция към намаляване.

3.3. Икономика

3.3.1. Макроикономически показатели

Икономическото развитие на Община Хисаря се характеризира с общите белези на икономическото развитие на страната. Почти във всички сектори на стопанството приключиха процесите на реструктуриране и приватизация на съществуващите държавни и общински предприятия. В момента болшинството от икономическите субекти са частни.

Икономиката на Общината се характеризира с развита туристическа и търговска дейност. Тя е съсредоточена основно в общинския център – гр.Хисаря, който изпълнява и ролята на център на зона на локална икономическа гравитация. Преобладаващата част от активното население е заето в обслужващата сфера на обществения и частен сектор на туризма и търговията. Значителна част от населението в селата е заето в селското стопанство с отглеждане на селскостопанска продукция.

Инфраструктурата е важен фактор, който оказва влияние върху настоящите възможности и дългосрочните перспективи за развитие на социалните услуги в Община Хисаря. В тази връзка особено важна роля играе транспортната инфраструктура. На територията на Общината има организиран обществен транспорт за превоз на пътници с автобусен и железопътен транспорт. С по-важно значение е автобусният транспорт, който покрива на 100% всички населени места на Общината.

Освен от транспортната инфраструктура, възможностите за развитие на съвременни социални услуги зависят и от съществуващата техническа инфраструктура, и по-специално от изградената ВиК мрежа, телекомуникационната обезпеченост, електроенергийната и газоразпределителната системи.

3.3.2. Заетост, безработица и доходи

Наред с макроикономическите показатели влияние върху нуждата от социални услуги и тяхното развитие оказват и фактори като състояние на заетостта, безработицата, броят на икономически активното население и доходите в общината.

Работната сила в областта през 2014 г. наброява 327 900 души (174 500 мъже и 153 400 жени), а коефициентът на икономическа активност на населението на 15 – 64 навършени години е 56,4%.

Регистрирани безработни лица в община Хисаря:

	към 31.12.2011	към 31.12.2012	към 31.12.2013	към 31.12.2014	към 30.06.2015
Хисар	620	678	607	585	555

Средномесечният брой на регистрираните безработни за първото шестмесечие на 2015 г. възлиза на 555 лица при 620 лица през 2011 г. Наблюдава се плавен темп на нарастване на броя на заетите лица.

През първото шестмесечие на 2015 година безработните със средно образование са най-голямата група сред безработните. Броят на безработните с начално и по-ниско образование е 126 лица.

На пазара на труда се диференцират групи от безработни лица, чиято реализация е значително затруднена. Основни проблеми в общия случай са социалната изолация, липсата на трудов опит или квалификация, загубата на трудови навици, ниската мотивация за работа, трайно намалена или загубена работоспособност вследствие на заболяване, ангажираност в семейството – особено за самотните родители, майки на малки деца и такива, които се грижат за болни роднини и инвалиди.

Сред лицата с неравнопоставено положение на пазара на труда се обособяват три сравнително многочислени групи безработни – младежи на възраст до 29 години, продължително безработните и лицата с намалена работоспособност.

Безработните младежи до 29-годишна възраст са рискова група, чието устройване на работа е затруднено поради краткия им или липсващ опит. Броят на регистрираните безработни младежи към 30.06.2015 г. в Община Хисаря е 74.

Профили на безработните лица по в община Хисаря 30.06.2015 г. - рискови групи

Община	С начално и по-ниско образование	С намалена работоспособност	Младежи до 29 г.	Лица над 55 г.	С регистрация над 1 год.
Хисар	126	31	74	143	268

Пазарът на труда в Община Хисаря се характеризира с висок дял на продължително безработните лица.

От гледна точка на доходите специално внимание заслужават два основни показателя – дял на бедното население и равнище на работните заплати. По отношение на относителния дял на бедното население в областта се наблюдава тенденция към плавно увеличаване, като по-висок е делът на жените.

В областта има значителни различия и по отношение на втория важен показател – равнище на работните заплати. Различията се наблюдават както по отделните сектори на стопанството, така и за отделните общини.

Средна годишна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение в община Хисаря

Година на провеждане на изследването	(левове)		
	2011	2012	2013
Хисаря	5 635	5 858	6 818

Между общинския център и останалата част на общината съществуват различия в икономическото и инфраструктурното развитие, заетост, доходи, и качество на живот. Особено засегнати са отдалечените от общинския център малки населени места. Ниско е равнището на средната работна заплата в почти всички отрасли на икономиката на общината. Заетостта на населението в активна трудоспособна възраст от другите населени места на общината е основно в селското стопанство

3.4. Здравеопазване

През последните три години не се наблюдава промяна по отношение на броя на леглата в болничните заведения на територията на общината. Броят на медицински кадри е относително стабилен, с изключение на медици-специалисти, при които се наблюдава рязък спад от 31 д. през 2010 и 2011 до 12д. през 2012 г. Добро впечатление прави факта, че се забелязва увеличение на броя местата в детските ясли, дори и минимален. Спрямо област Пловдив, община Хисаря се характеризира като средно осигурена с лекари община - на 10 000 д. от 11 до 12 медицински лица.

Таблица

Показатели	2010	2011	2012
Лечебни и здравни заведения			
Болнични заведения - общо	1	1	1
легла	160	160	160
многопрофилни болници	-	-	-
легла	-	-	-
специализирани болници	1	1	1
легла	160	160	160
Медицински кадри към 31.12.			
Лекари - общо	20	20	21
в т.ч. Общопрактикуващи ¹	9	9	9
Лекари по дентална медицина	11	10	10
Медицински специалисти по здравни грижи	31	31	12
Детски ясли и деца в детските ясли			
Детски ясли - общо	1	1	1
места	18	20	20
Деца - общо	18	20	20
момчета	5	9	9
момичета	13	11	11

Слаба страна на предлаганите здравни услуги се оказва това, че в някои от по-малките селища личните лекари нямат разкрити кабинети и пациентите са принудени да пътуват до съседните села, за да бъдат прегледани. Друг проблем е, че специализираните кабинети са разположени само в Общинския център, а по селата хората биват посещавани от специалист веднъж месечно и то само ако личният лекар го повика. От всичко това става ясно, че достъпът до здравни услуги за всички жители на Община Хисаря не е еднакъв и е ограничен. Това от своя страна дава отражение върху обслужването на рисковите групи и здравните проблеми на хората с увреждания.

3.5. Образование

Мрежата от училища, детски градини и обслужващи звена в общината се състои от 6 училища - СОУ „Христо Смирненски” гр. Хисаря, ОУ „Климент Охридски” гр. Хисаря, кв. Веригово, ОУ „Васил Левски” гр. Хисаря , кв. Момина баня, ОУ „Христо Ботев” с. Паничери, ОУ „Христо Ботев” с. Красново, ООУ „Свети Иван Рилски” и 6 детски градини - ОДЗ „Мечо Пух” гр.Хисаря, ЦДГ “Дъга” гр.Хисаря, обслужваща кв.Момина баня и с.Михилци, ЦДГ “Пиноккио” гр.Хисаря, ЦДГ "Роза" с.Старо Железаре, обслужваща с.Старо Железаре и с.Ново Железаре, ЦДГ “Слънце” с.Паничери, обслужваща с.Паничери и с.Мътеница, ЦДГ "Чайка" с.Старосел . Като 5 са средищни училища.

Брой на децата, посещаващи детски и учебни заведения през учебна година 2014 г. – 2015 година (по данни на отдел „Образование)

Деца в детски ясли или яслени групи	20
Деца в детски градини /без предучилищни форми/	145
Деца в преучилищни форми на образование/детска градина, училище/	154
Деца в общински и държавни училища/ общ брой/	757
<i>От тях:</i>	
Деца в общински и държавни училища / 1- 4 клас/	298
Деца в общински и държавни училища / 5- 8 клас/	287
Деца в общински и държавни училища /9-12 клас/	172

Броя на отпадналите деца е както следва:

Деца, отпаднали от училище през учебната 2010–2011 година.	3
Деца, отпаднали от училище през учебната 2011–2012 година.	2
Деца, отпаднали от училище през учебната 2012–2013 година.	3
Деца, отпаднали от училище през учебната 2013–2014 година.	2
Деца, отпаднали от училище през учебната 2014–2015 година.	2

При анализиране на ситуацията по отношение на предоставяне на образователни услуги в община Хисаря могат да се направят следните изводи:

- Основен проблем, стоящ пред образованието, е демографският фактор – намаляване броя на децата в училищна възраст; той е дефиниран и в Националната програма за развитие на училищното образование.

- Проблем през последните години е пълняемостта на паралелките в училищата. Съществуването на паралелки под определения минимален праг и сформирването на слети паралелки водят до спад в качеството на образованието.

- Ниското качество на образованието води до по-ниски образователни амбиции у повечето деца. Това затваря кръга на неравнопоставеност в образователното развитие и ограничава шансовете на децата от селата за конкурентната реализация на пазара на труда.

- Съществуването на маломерни паралелки не позволява провеждането на нормален учебен и възпитателен процес, не отговаря на интересите на децата и противоречи на основните приоритети за гарантиране на равен достъп до съизмеримо по качество образование.

- Гарантирането на равен достъп до качествено образование не означава наличие на училище във всяко населено място, а задължение да се осигури възможност децата да посещават училище със съвременна материално-техническа база и да се обучават в конкурентна среда, в т.ч. да се провежда интегрирано обучение на децата от различните етнически групи.

- Наложително е обхващането на всички деца в училище, в т.ч. и ромските, защото интеграцията на малцинствата в обществото може да се постигне само чрез висока степен на образование

4. Анализ на групите в риск в община Хисаря

4.1. Фактори, които пораждаат риск за различни групи от населението

Анализът стъпва на разбирането за риска като фактор, който пречатства социалната интеграция на индивиди и групи. Рисковете са дефинирани според факторите, които пречатстват индивида и групите за достигането на нормален стандарт на живот, разбран като възможност за пълноценно социално включване.

4.1.1. Икономически фактори:

- Безработица и нарушен достъп до заетост.
- Ниски доходи, недостатъчни за осигуряване на нормален стандарт на живот.
- Лоши битови условия и дефицит в средствата за издръжка.

4.1.2. Социални фактори – бедност, инциденти, които водят до криза в семейството, и др.

4.1.3. Фактори, нарушаващи структурата на семейството – разводи, смърт и др.

4.1.4. Увреждане или тежък здравословен проблем на член от семейството.

4.1.5. Затруднен достъп до здравни услуги.

4.1.6. Изолираност на населеното място.

4.2. Характеристика на рисковите групи в община Хисаря

В резултат от анализа на рисковите фактори се обособяват няколко ключови рискови групи, които следва да бъдат обект на въздействието на Общинската стратегия

за развитие на социалните услуги. За да превъзмогне индивидът ситуацията на риск, често е необходима подкрепа и за семейството му.

Брой лица и /или семейства в неравностойно положение (към 30.06.2015 г.)	Лица, получаващи месечни социални помощи	Сам родител, отглеждащ дете/ деца, получаващ помощ по чл. 9 от ППЗСП	Многодетни семейства, получаващи помощ	Самотно живеещи стари хора – по възможност включете данни	Възрастни хора, обект на социално подпомагане – над	Лица, излезли от затвор / места за лишаване от свобода	Лица с пробация	Общ брой лица и/или семейства в неравностойно положение
Хисаря	79	7	4		4			94

4.3. Рискови групи деца

4.3.1 Деца в семейна среда, чиито родители имат трудности при отглеждането им поради:

Социално-битови проблеми на родителите (липса на жилище; липса на постоянни доходи в семейството; многодетни семейства)

ДСП е подпомагала такива семейства през 2015г. както следва:

Деца в семейства с двама безработни родители:

Гр. Хисар – 10; С.Красново – 19; С.Кръстевич – 17; С. Беловица – 6

Деца в семейство с един родител:

Гр. Хисар – 4 ; С.Кръстевич – 1; С. Старосел – 6

Деца в многодетни семейства:

Гр. Хисар – 3; С.Красново – 3; С. Старосел – 5

Общият брой деца, отглеждани в тези семейства е 74 деца.

Специфичен проблем за децата от тези семейства е ниският стандарт на живот и влошения социалнопсихологически климат в семействата. Социалните помощи не могат да компенсират материалното състояние на семействата. Тъй като родителите не могат да решат проблемите се стига до разпадане на семейството и изоставяне на децата, появява се домашното насилие, депресията и социалната изолация. Поради тези причини основните рискове за децата са институционализирането им и отпадането от училище. Рисковата група се формира от деца на семейства с ниски доходи, на непълни семейства, многодетни семейства и на родители с увреждания, които са свързани с обективни трудности при отглеждането им. Наред с това се прибавят и проблеми със субективните трудности на родителите за осъзнаване и посрещане на потребностите на децата, породени от липса на умения или невъзможност за родителстване.

Деца с увреждания

В ТЕЛК към 31.05.2015г. са освидетелствани **30 деца**, живеещи на територията на община Хисар, от тях:

- деца с физически увреждания - 18
- деца с множествени увреждания – 8
- деца с умствена изостаналост – 4
- деца с психични заболявания/ разстройства – 0

Град Хисаря	15
С. Кръстевич	2
С. Михилци	1
С. Паничери	5
С. Старо Железаре	7

Сфери на интервенция за преодоляване на проблемите:

- □ Ранна интервенция, консултиране, подкрепа за обучения и осигуряване на добра грижа;
- Достъп до образование в общообразователни училища;
- Осигуряване на форми на почасова и дневна грижа;
- Разширяване на спектъра от услуги за рехабилитация в общността;
- Включване на децата в системата на образование;
- Интеграция на децата с увреждане сред връстниците им;
- Осигуряване на достъпна среда, особено в изолираните малки населени места;
- Подкрепа на родителите на деца с увреждания за осигуряване на трудова заетост, на дневна и почасова грижа за децата;

Деца с проблемно поведение:

През **2014г. в МКБППМН** са разгледани **14** дела за деца с противообществени прояви, към **31.05.2015г.** са разгледани **8 възпитателни дела** за деца с противообществени прояви

Факторите, водещи до различни противообществени прояви и поведенчески проблеми на децата, са: ниският родителски контрол, раздялата в семейството – при разведени родители или родители в чужбина, бедност, безработица.

Сфери на интервенция:

- Ангажиране на свободното време на децата.
- Преодоляване на поколенческите конфликти;
- Подкрепа в училище;
- Специализирани услуги за деца с отклоняващо се поведение.

Деца жертва на насилие:

Децата, жертва на насилие, с които е работил отдел „Закрила на детето” към ДСП Хисар за **2014г. – 4 деца, до месец май на 2015г. – 5 деца.**

Реалният брой на децата жертви на насилие или нехуманно отношение е трудно установим поради факта, че голяма част деца са жертви на насилие в семейството или от близки и роднини, а това трудно се доказва. Броят на жертвите вероятно е много по-голям, но оплакванията са малко, поради сложните емоционални връзки и зависимостта на децата от родителите им. Не са малко и случаите на насилие на деца над деца в училищата. Освен това не всички деца претърпели насилие извън семейството търсят помощ от специалисти по различни причини – обществено мнение, липсваща информация към кого да се обърнат за помощ, неразбиране на определено поведение като насилствено върху детето. Един от основните проблеми по отношение на работата с деца, жертви на насилие, е доказване на деянието. Все още специалистите трудно разпознават белезите на насилие по отношение на конкретен случай, особено при работа с малцинствени общности.

Обобщените потребности на децата от тези групи са свързани с предоставяне на специализирана консултантска помощ за децата и техните родители, осигуряване на подслон, храна, дрехи, лекарства, консумативи; достъп до здравни и образователни услуги; компетентна родителска грижа, основана на любов и привързаност; грижи в семейна среда; разбиране и предоставяне на закрила, вместо наказание; преодоляване на травмите от преживяно насилие. Рискът от институционализация за тази група деца е особено висок, ако няма адекватни услуги по превенция, тъй като все още се смята, че домовете предоставят възможност за физическото оцеляване на децата.

4.3.2. Деца, настанени извън биологичното си семейство:

Деца, настанени в специализирани институции

На територията на община Хисар няма специализирана институция за деца. Деца, настанени в специализирани институции от ОЗД през **2014г.** са **4 деца в Център за настаняване от семеен тип**, до **31.05.2015г.** са настанени **2 деца в Кризисен център.**

Основните потребности на тези деца са свързани с правото им на живот в семейна среда.

Това е най-ощетената група деца. Повечето от тях са прекъснали връзка с родители и близки, в следствие на което загубват идентичността си. Липсата на мрежа за подкрепа и социализация след навършване на пълнолетие ги отвежда в следващия Дом, този път за възрастни.

Сфери на интервенция за преодоляване на проблемите:

- Услуги по реинтеграция, с цел да се осигури връщането на деца, настанени в специализирани институции, в семейна среда, която е безопасна и подходяща за развитието им;
- Социална услуга „Приемна грижа“;
- Превенция на изоставянето чрез услуги в подкрепа на семейството;
- Работа за повишаване на родителския капацитет – умения за полагане на грижи за детето, способност да се осигури безопасна и сигурна среда за детето, да се предотврати рискът от насилие.

Деца, настанени при близки и роднини:

Настаняването на деца при роднини и близки е една от формите на споделена грижа в рамките на разширеното семейство и намира широко приложение през последните години. Децата настанени в семейства на роднини са преминали през ОЗД и е наложена мярка за закрила. Статистиката е следната:

Общ брой деца, които се отглеждат при близки и роднини, 2012г. – 4

Общ брой деца, които се отглеждат при близки и роднини, 2013г. – 5

Общ брой деца, които се отглеждат при близки и роднини, 2014г. - 6

Общ брой деца, които се отглеждат при близки и роднини, 2015г. - 7

При тези деца е необходима подкрепа на хората, които са поели грижа за отглеждане на децата, вместо техните биологични родители. Проблемите се отнасят също до **потребностите на децата** да получават адекватни грижи и до **потребностите на роднините и близките** да бъдат подкрепени при предоставяне на грижите за настанените при тях деца.

Деца, настанени в приемни семейства:

На основание Партньорско споразумение СИ01-18/08.12.2011 г. между АСП и Община Хисаря за изпълнение на проект „И аз имам семейство” бе определен екип за управление на Проекта на общинско ниво- администратор, счетоводител и двама социални работници.

От началото на проект „И аз имам семейство” до момента на този етап от развитието на дейността има 10 броя официално подадени заявления от кандидати за приемни родители, като шестима от кандидатите подадоха молби за прекратяване на процеса по проучване и обучение, поради лични причини. От началото на проекта до момента ЕПГ-Хисаря работи с четири действащи професионални приемни семейства. В три от приемните семейства бяха настанени деца с Даун синдром, което е невероятен успех за екипа по приемна грижа, тъй като приемните семейства са малко на брой, но са изключително качествени, тъй като много малко са хората в страната, които биха се решили да полагат грижи за деца с увреждания. До момента в приемните семейства са били настанени общо 5 деца, като едното от тях беше новородено и спешно настанено. Две от децата са вече успешно осиновени в чужбина, а на останалите 3 им предстоят срещи с определени подходящи осиновяващи.

Отдел „Закрила на детето”, като част от териториалните структури на Агенцията за социално подпомагане извършват индивидуална социална оценка на потребностите на детето, настаняването, „напасването” при настаняване и контрол на качеството на настаняването.

Сфери на интервенция за преодоляване на проблемите:

Необходимо е осигуряването на социални услуги, предоставящи помощ и подкрепа на тези семейства при отглеждането на децата.

- Семейно консултиране и подкрепа – социални, правни, психо-социални и психологически консултации; подготовка на родителите да се грижат за децата си; работа с родителите, разширеното семейство и детето за възстановяване на връзките родители-дете;

- Индивидуални и групови психологични и социални консултации на семейства в риск с оглед превенция на изоставянето на детето и настаняването му в специализирана институция, както и на семейства от общността за справяне с проблеми, възникващи

при развитието на детето, при семейни конфликти и трудности при справяне с ежедневните задължения, свързани с детето.

- Индивидуалната и групова работа, насочена към основните аспекти на доброто родителстване, справяне със задълженията по поддържане на дома, бюджетиране, финанси и управление на времето, насоки за търсене на работа и обучение.

4.4. Рискови групи възрастни

4.4.1 Лица с увреждания

Наличието на увреждане поражда сериозен риск от социално изключване, независимо от възрастта. Като цяло проблемите на тази група са свързани с възможността за социално включване, т.е. получаване на образование, ефективен достъп до пазара на труда, качествена здравна грижа, общуване и придвижване.

По данни на Дирекция “Социално подпомагане” към **31.05.2015г.** лицата с увреждания са **1379**. От тях:

- лица с физически увреждания - 762
- лица с множествени увреждания – 465
- лица с умствена изостаналост – 58
- лица с психични заболявания – 94

Град Хисаря	657
С. Беловица	62
С. Красново	114
С. Кръстевич	34
с.Мало Крушево	23
С. Михилци	26
С. Мътеница	11
С. Ново Железаре	40
С. Паничери	93
С. Старо Железаре	89
С. Старосел	170
С. Черничево	60

Това е една разнообразна сложна целева група, тъй като обединява лица с физически, умствени, психически, сензорни и множество увреждания. По дейност “Личен асистент” на Националната програма «Асистенти за хора с увреждания» са обслужвани **7 лица** с увреждания през **2014г.**, към месец **май 2015г.** **обслужваните лица са 8**. Това се оказва крайно недостатъчно за задоволяване на потребностите. Действащите програми за предоставяне на социални услуги в домашна среда са с ограничен достъп. Например тежко болни и самотно живеещи хора с увреждания, които се нуждаят от продължителни или постоянни грижи в домовете си не могат да се

възползват от възможностите за предоставяне на услугата „Личен асистент“ по Националната програма „Асистенти на хора с увреждания“ поради това, че нямат роднини или близки, които да им бъдат назначени за лични асистенти. Изискването лицата, които ще полагат грижи да са в трудоспособна възраст допълнително възпрепятства осигуряването на грижи за тази група нуждаещи се лица

Най-достъпната помощ за тази целева група е паричното подпомагане по Закона за социално подпомагане и Закона за интеграцията на хората с увреждания, както и следните услуги в общността:

- Домашен социален патронаж – обслужва 65 души с или без увреждания. Осигурява храна.

Потребност - Осигуряване комплексни грижи и цялостно обслужване на потребителите през деня; разкриване на дейност „Социален асистент“ и „Домашен помощник“ – проектно финансиране; Домашен социален патронаж - дейността да се разшири и да се предоставя във всички населени места на общината; изграждане на ЦНСТ за лица с физически увреждания.

Анализът показва, че предлаганите социални услуги не обхващат всички групи лица с увреждания. Капацитетът на съществуващите е недостатъчен. По тези причини голяма част от тях остават не обхванати от мрежата на вече съществуващите социални услуги.

4.4.2. Стари хора

Промените във възрастовата структура имат определящо значение за формирането на трудоспособния контингент от населението. Той включва лицата от началната до пределната трудова възраст според трудовото законодателство.

Население под, в и над трудоспособна възраст 2011г. (%)

	Под трудоспособна възраст %	В трудоспособна възраст %	Над трудоспособна възраст %
Р България	14,1	62,2	23,7
област Пловдив	14,2	62,1	23,7
община Хисаря	9,6	58,9	31,5%

Община Хисаря се отличава с изключително висок дял на населението в надтрудоспособна възраст и нисък дял на населението в подтрудоспособна възраст. Тази тенденция е характерна за малките общини на територията на страната.

На настоящия етап община Хисаря притежава високо нарушен трудоспособен контингент. В границите на Пловдивска област, Хисаря е сред общините със сравнително неблагоприятно отношение между населението под трудоспособна, трудоспособна и над трудоспособна възраст. Населението на община Хисаря застарява.

В община Хисаря има единадесет села, в които непрекъснато се увеличава броя на самотните стари хора, в резултат на миграционните процеси. Към настоящият момент няма възможност за задоволяване на ежедневни, здравни и рехабилитационни потребности на самотните лица, които се нуждаят от подкрепа и обгрижване. Тази целева група се нуждае от ежедневни грижи в дома: помощ при самообслужването, поддържане на хигиена, пазаруване, придружаване, социални контакти и психосоциална подкрепа.

Предоставяните към момента услуги са:

Дневен център за стари хора в гр. Хисар, ул. „Димитър Благоев“ № 9 с капацитет 30 места.

Дневен център за стари хора в с. Старосел, община Хисар с капацитет 40 лица.

Дом за стари хора „Св. Иван Рилски” в с. Старосел, община Хисар с капацитет 26 лица.

Услугата „Личен асистент” – проектно финансирана.

Разширяване дейността на услугата Домашен социален патронаж на територията на цялата община и „Личен асистент”, развиване на услугите “Социален асистент” и “Домашен помощник” ще задоволи потребностите на всяка от уязвимите групи, включително и самотните стари хора на територията на цялата община.

4.4.3. Общности и групи в неравностойно положение

Безработни

Актуалната статистическа информация се съдържа в т. 3.3.2 от настоящата стратегия, а именно: „Заетост, безработица и доходи“.

Етнически общности в неравностойно положение

В рисковата група са включени хора, живеещи в обособените ромски общности в община Хисаря. В ромските квартали са налице различни фактори, подкрепящи бедността – ранно отпадане от училище, ниско образование и квалификация на голяма част от жителите, трайна безработица и липса на трудови навици за част от тях, ограничени възможности за заетост, лоши битови условия, липса на достъп до здравни, социални, образователни услуги. Допълнителен фактор, затрудняващ развитието на общността, е концентрацията. Обособените ромски квартали са районите с най-голям относителен дял на непълнолетни майки, деца, настанени в институции, деца в риск от отпадане от училище. Акумулирането на икономически, образователни и етнокултурни рискови фактори оказва най-силно влияние, когато семейството живее в рамките на собствената компактна малцинствена група.

В тази група попадат семейства в неравностойно положение, чиито децата рискуват да повторят модела на социална изолация на своите родители. За да се елиминира затвореният цикъл, е необходима комплексна интервенция, насочена срещу бедността, която да подпомогне семействата да осигурят шансове за социално включване и развитие на своите деца:

- Допълнителна професионална квалификация и образование за младежите, отпаднали от училище или с основно и по-ниско образование;
- Подпомагане на родители в случаите на трайна безработица чрез допълнителна професионална квалификация и включване в програми за заетост, при липса на други възможности за заетост;
- Изграждане на родителски капацитет и увереност;
- Включване на децата от ранна възраст в детска градина с цел социализация и овладяване на български език;
- Мотивация на детето и семейството за включване и задържане в образователната система;
- Осигуряване на достъп до качествено образование за децата и конкурентноспособност на пазара на труда;
- Директна работа в общността за подкрепа на семействата в неравностойно положение и за подпомагане на родителите и семейството при реинтеграция на децата, настанени в институции, както и превенция на изоставянето;
- Изграждане на механизъм на междусекторно партньорство между институциите за използване на техните ресурси в подкрепа на семействата при преодоляване на бедността и социалната изолация.

4.5 Други рискови групи

Брой пълнолетни лица под линията на бедност, получаващи целева помощ за отопление:

Брой пълнолетни лица под линията на бедност – лица и семейства с достъп до целева помощ отопление:	Лица, получаващи целеви помощи за отопление – сезон 2010 – 2011 г.	Лица, получаващи целеви помощи за отопление – сезон 2014 – 2015 г.	Разлика	Намаление / увеличение в процентно отношение
Община Хисаря	502	460	-42	-8,37%

Деца и възрастни хора с увреждания, обект на социално подпомагане към 30.06.2015 г.:

Деца и възрастни с увреждания, които получават месечна добавка за социална интеграция по ЗИХУ – по общини	Деца с увреждания	Лица с увреждания
Община Хисаря	43	1671

Пенсионери

Броят на новоотпуснатите пенсии продължава да расте с бързи темпове, показват данните на Националния осигурителен институт (НОИ) за първото шестмесечие на 2015 г.

Община	Пенсионери (общо)	Пенсионери с пенсии за стаж и възраст	Пенсионери с пенсии за инвалидност	Пенсионери с пенсии за инвалидност, ненавършили пенсионна възраст	Пенсионери със социални пенсии
Хисаря	4585	3674	817	476	91

Задълбочава се проблемът с големия брой инвалидни пенсии. През първото шестмесечие на 2015 г. новоотпуснатите пенсии на база инвалидност са нараснали. Официалните данни за 2014 г. показват, че 25% от пенсионерите в България имат някаква степен на инвалидност. Съдейки по данните от НОИ, всяко лице с увреждане в нетрудоспособна възраст получава средно по две пенсии (основна и допълнителна). Статистиката показва, че броят и на лицата с увреждания, и на пенсиите, които получават те, не спира да расте всяко изминало тримесечие.

5. Състояние на мрежата от социални и интегрирани услуги в ОБЩИНА ХИСАРЯ

5.1. Анализ на състоянието по община Хисаря

Действащи социални услуги и дейности:

1. ДНЕВЕН ЦЕНТЪР ЗА СТАРИ ХОРА ГР. ХИСАРЯ, ул. “Димитър Благоев“ № 9. Доставчик на услугата е община Хисаря. Държавно делегирана дейност. Брой реални ползватели – 32 лица, брой чакащи ползватели – 0 лица, възрастови групи над 61-годишни. Източник на финансиране: Републикански бюджет 100% - 51 132 лв., такси, заплащани от потребителите - 6659,99 лв.

Година	2011	2012	2013	2014	2015
капацитет	30	30	30	30	30
заетост	30	30	30	30	30

2. ДНЕВЕН ЦЕНТЪР ЗА СТАРИ ХОРА С. СТАРОСЕЛ

Доставчик на услугата е община Хисаря. Услуга в общността. Държавно делегирана дейност. Брой реални ползватели – 43 лица, брой чакащи – 0 лица. Възрастови групи над 61 г. Източник на финансиране: Републикански бюджет 100% - 87743лв.; дарения (в пари и натура общо) - 3 272,72 – в натура; такси, заплащани от потребителите - 11 889.69 лв.

Година	2011	2012	2013	2014	2015
капацитет	40	40	40	40	40
заетост	36	40	40	40	40

3. ЦЕНТЪР ЗА ОБЩЕСТВЕНА ПОДКРЕПА ХИСАРЯ, ул „ Аугуста” № 16.

Доставчик на услугата община Хисаря. Услуга в общността. Държавно делегирана дейност. Брой реални ползватели – 42 лица. Брой чакащи ползватели – няма, Възрастови групи от 0 до 18 години, целева група - от всички етнически групи. Републикански бюджет 100 процента – 255 453 лв.

Година	2011	2012	2013	2014	2015
капацитет	40	40	40	40	40
заетост	40	40	40	40	40

4.ДОМАШЕН СОЦИАЛЕН ПАТРОНАЖ

Доставчик на услугата е община Хисаря. Услуга в общността. Финансирана от общинския бюджет. Услугата е разкрита през 2008 г. с Решение на Общински съвет гр. Хисаря. Брой реални ползватели – 76 лица, брой чакащи ползватели – 15 лица. Възрастови групи от 19 до над 61 години. Функционира от април 2008 г. с капацитет 50 места. От 01.01.2009 г. с решение № 195/18.11.2008 г. на Общински съвет гр. Хисаря капацитетът е увеличен от 50 на 65 потребители за гр. Хисаря, с. Черничево и с. Михилци. Със същото решение на Общински съвет е прието увеличаването на капацитета с още 50 места за селата Старосел, Красново, Паничери и Мътеница. Към момента услугата не се предоставя в тези села, т.к. няма изградена база и финансиране. Това е въпрос, които трябва да бъде решен в следващите години. Източник на финансиране: Общински бюджет 100% - 116830 лв.; такси, заплащани от потребителите - 26098,90лв.

Година	2011	2012	2013	2014	2015
капацитет	115	115	115	115	115
заетост	65	65	65	65	65

5.ЛИЧЕН АСИСТЕНТ

Доставчик на услугата е община Хисаря в партньорство с АСП - Хисаря по проект „Нови възможности за грижа”. Услуга в общността. Проектно финансиране от 2010 г. Финансиране по програми 100% - 110 000 лв. Брой реални ползватели – 25 лица, брой чакащи ползватели – 63. Възрастови групи от 0 до над 61 години, целева група – от всички етнически групи.

Година	2011	2012	2013	2014	2015
--------	------	------	------	------	------

капацитет	23	23	33	33	25
заетост	23	23	33	33	25

6. ДОМ ЗА СТАРИ ХОРА „ СВ. ИВАН РИЛСКИ” С. СТАРОСЕЛ

Доставчик на услугата е община Хисаря. Специализирана институция. Държавно делегирана дейност. Брой реални ползватели – 31 лица, брой чакащи – 7 лица, Възрастови групи над 61 години, целева група - от всички етнически групи
Източник на финансиране: Републикански бюджет - 159 770 лв.; Дарения (в пари и натура общо) - 6436,00 лв.; Такси, заплащани от потребителите - 37895,69 лв.

Година	2011	2012	2013	2014	2015
капацитет	26	26	26	26	26
заетост	26	26	26	26	26

7. ПРИЕМНА ГРИЖА

Доставчик на услугата е община Хисаря. Услуга в общността. Проектно финансиране. Брой реални ползватели – 4 лица, брой чакащи – 0 лица. Възрастови групи от 0 до 3 години. Целева група - от всички етнически групи. Финансиране по програми 100% - АСП, период на действие от 30.09.2011 - 31.10.2015 г.

Година	2011	2012	2013	2014	2015
капацитет	4	4	4	4	4
заетост	0	2	4	4	4

Изводи:

- Обхватът на услугите в община Хисар е доста голям, действащите услуги обхващат хора от всички възрасти. В община Хисаря се констатира, че в сферата на социалните услуги работят квалифицирани кадри с богат професионален опит, способни да предоставят качествени и пълноценни социални услуги на потребителите. Във всички звена има изработена система за повишаване квалификацията на персонала. Служителите участват в обучителни програми и обмяна. В същия момент има недостиг в капацитета на домовете, извършващи социални услуги.
- Един от основните приоритети на общината е свързан с образованието, целта е да се обхванат децата, подлежащи на образование и да подобрят максимално материалната база и условията за учебен труд.
- Достъпността на социалните услуги в общината е добра. Поради застаряване на населението е необходим по-голям брой разнообразни социални услуги.
- Наблюдава се активна доброволческа дейност и дарения.
- На територията на общината действа една специализирана институция за социални услуги за възрастни извън обичайната домашна среда.
- Много добре застъпени услуги, както в общността, така и в домашна среда.
- Обслужват се 285 потребители и са разкрити 7 СУ.

Финансиране:

За делегираните от държавата дейности размерът на средствата, които се изразходват за социални услуги, се определят всяка година със Закона за държавния бюджет за съответната година. В местните разходи най-голям е делът на предвидените разходи за услугата „Домашен социален патронаж”. За Община Хисаря таксата за

Домашен социален патронаж е в размер, определен в *Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Хисаря*.

Към момента финансовата обезпеченост следва да се преценява в съществуващата рамка на източниците на финансиране – като държавно делегирана дейност, чрез общинския бюджет (собствени приходи), чрез проектно финансиране (национални програми, включително оперативните програми), самофинансиране чрез спонсорство и доброволчество в местната общност:

Тип услуга	Държавно делегирана дейност	Общински бюджет	Проектно финансиране	Самофинансиране
ДСХ	1			
ДЦСХ Надежда	1			
ДЦСХ Старосел	1			
ЦОП	1			
ДСП		1		
Личен асистент			1	
Приемна грижа			1	
Общо	4	1	2	

Анализът на състоянието сочи, че към момента преобладава финансирането на социалните услуги като държавно делегирани дейности, което обхваща практически всички социални услуги извън тези, доставяни в домашна среда, за които финансирането постъпва с източници общинските бюджети и проектно финансиране.

Като цяло проектното финансиране и самофинансирането са източници с още нереализиран потенциал, в които следва да се потърсят и възможностите за финансиране на развитието на социалните услуги и особено на иновативните социални услуги.

Други социални услуги, предоставяни от община Хисаря:

	Дейност	План(2014)	Отчет(2014)
1.	Поевтиняване на билета за баня при ползване на минерални бани от право имащи пенсионери, инвалиди и многодетни майки от община Хисаря (по лична карта)	70970	58803
2.	Отпускане на еднократни помощи за социално слаби граждани от Община Хисаря, съгласно Наредба на Общински съвет	7000	3697
3.	Обезщетение и помощи по решение на Общински съвет гр. Хисаря за погребения на социално слаби граждани без близки.	2000	220

Общинския бюджет е основен финансов инструмент и документ на политиката на общината за решаване на текущи потребности и създаване на база за реализиране на дългосрочни цели. Чрез бюджета и управлението на извънбюджетните фондове, могат

да се реализират инициативи, водещи до постигане на стратегическата цел и визията на общината.

ДСП – Хисаря

Действащи СУ и дейности в Община Хисаря, гр. Хисаря

Услугата „Личен асистент“ по националната програма „Асистенти на хора с увреждания“. Доставчик на услугата е ДСП – Хисаря с адрес гр. Хисар, ул. „Гладстон“ № 12. ДДД.

Година	2011	2012	2013	2014	2015
капацитет	9	7	8	6	7
заетост	9	7	8	6	7

Целта на услугата е предоставяне на услуги в домашна среда за хора, които са в пълна невъзможност за самообслужване.

Основни ползватели са лица с 90% и над 90% трайно намалена работоспособност или вид и степен на увреждане, с определена чужда помощ; деца до 18 години с трайно намалена работоспособност или вид и степен на увреждане с определена чужда помощ; лица или деца, изведени от специализирана институция за лица с увреждания на територията на община Хисаря. Общият брой на ползвателите към юни 2015 г. е 7 – 2 мъже и 5 жени. Няма чакащи ползватели. Дейността се финансира на 100% от републиканския бюджет.

5.2. Извършени дейности по мониторинг и оценка

През първото тримесечие на 2014 г. бе извършен мониторинг на изпълнението на „Областна стратегия за развитието на социалните услуги на територията на област Пловдив 2011 – 2015 г.“ за периода 2011 – 2013 г. и бе изготвен „Констативен доклад от аналитичния преглед на състоянието на социалните услуги в област Пловдив в края на 2013 г.“. Докладът бе приет от Постоянната комисия по социална политика на заседанието ѝ, проведено на 20.05.2014 г. Докладът отчита и изпълнението на „Общинската стратегия за развитието на социалните услуги на територията на община Хисаря 2011 – 2015 г.“, като част от Областната.

Цели и задачи на мониторинга и оценката

Общата цел на системата за мониторинг и оценка е да гарантира развитието и подобряването на стратегиите и политиките в социалната сфера. Резултатите от мониторинга и оценката са основа за актуализацията на стратегията по отношение на приоритетните направления, дългосрочните цели и оперативните задачи в хода на изпълнението.

За проследяване изпълнението на дейностите на областната и общинските стратегии за развитие на социалните услуги в област Пловдив е обособено Звено за мониторинг и оценка (ЗМО). Звеното е с ясни и конкретни задачи и отговорности, разполага с относителна независимост от преките изпълнители на услугите и мерките за социално включване.

Задачите и отговорностите на ЗМО са:

- Координира цялостната дейност по мониторинг и оценка в област Пловдив;
- Планира дейностите за мониторинг и оценка във връзка с изпълнението на стратегията;
- Предоставя консултации и практически съвети на доставчиците на услуги за подобряване на дейностите по места;
- Събира информация на областно ниво от общините и ДСП във връзка с изготвянето и изпълнението на годишните общински планове за развитието на СУ съобразно Плана за изпълнение с посочените индикатори (т. 7.3 от настоящата стратегия) в настоящата Общинска стратегия за развитие на социалните услуги.

- Предлага актуализация за изпълнение на общинската стратегия въз основа на предложения, становища и получена информация от общината и ДСП;
- Организира разпространението на резултатите от докладите и взетите решения и информира заинтересованите страни и обществеността за резултатите и препоръките.

5.3. Резултати от мониторинга и оценката

По отношение на услугите, предназначени за деца

Главната цел е да се подобри грижата за децата в семейството чрез създаването на широк кръг от услуги в общността за деца и семейства в риск, насочени към превенция на рисковите фактори за развитието на децата и уязвимостта на семействата, превенция на изоставянето и настаняването на деца в СИ; развитие на приемната грижа и осиновяването; работа с деца с поведенчески проблеми, асоциално поведение и извършващи насилие; закрила на деца, жертви на насилие, малтретиране и negliжиране; съдействие на деца, отпаднали или в риск, осигуряване на подкрепа на семействата, в които се отглеждат деца с увреждания.

Добре се развива и сравнително новата за страната ни социална услуга „Приемна грижа“. В края на 2013 г. в регистъра на утвърдените приемни семейства има вписани 74 утвърдени семейства, от които 68 са професионални и 6 доброволни. Като на територията на община Хисаря са 4.

Изводи: положителна е тенденцията по отношение на увеличаване на броя на децата, настанени в приемни семейства, както и при близки и роднини. Устойчив е процесът на реинтеграция на деца в биологичните им семейства и на осиновяване. Резултатът от работата в това направление е увеличен брой деца в риск от изоставяне, които се отглеждат в семейна среда и близка до семейната среда. Всичко това е предпоставка за намаляването на броя на децата, които се настаняват в СИ.

По отношение на социалното включване на общности в неравностойно положение и уязвими групи

Основна цел е създаването на добър модел на подкрепа за пълнолетните лица в неравностойно социално положение чрез осигуряване на достъп до качествени социални услуги в общността, подобряване на достъпа до здравни услуги и образование, получаване на шанс за интегриране на пазара на труда, както и осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на възрастните хора. Услугите за възрастни са насочени към социално включване и интеграция на хора, групи и общности, които се намират в социална изолация.

5.4. Изводи за наличните социални услуги

Разбирането за социалните услуги е определено нормативно в Закона за социалното подпомагане, където те се разглеждат като дейности, основаващи се на социална работа, и са насочени към помощ на подпомаганите лица за осъществяване на ежедневните дейности и социално включване. В допълнителните разпоредби към същия закон определението е представено, като „дейности, които подпомагат и разширяват възможностите на лицата да водят самостоятелен начин на живот“.

В резултат на направения анализ се констатира:

- В община Хисаря към юни 2015 г. са регистрирани 8 социални услуги на базата на данните от общината и ДСП .

- Броят на услугите не е достатъчен показател за покритие от СУ в зависимост от потребностите в общината.

- Неравномерно разпределение.

- *Съотношение между услугите в общността и специализираните институции:* по отношение на видовете услуги расте делът на социалните услуги, предоставяни в общността, и към момента броят им значително надвишава броя на специализираните институции.

- *Съотношение между услугите в семейна среда и резидентната грижа:* услугите в семейна среда се увеличават, в общината е функционира Център за обществена подкрепа, но още са недостатъчни подкрепящите семействата услуги; в общината няма разкрити услуги резидентната грижа.

- *Степен на развитие на услугите за превенция на риска от социално изключване:* в общината има създадени такива услуги, но все още са в недостатъчен капацитет и не покриват всички рискове.

- *Характеристика на спектъра:* В община Хисаря няма разкрити всички видове социални услуги, предвидени в чл. 36 от ППЗСП.

- *Достъпност на услугите:* Анализът на ситуацията показва, че предлаганите социални услуги не обхващат всички рискови групи. Капацитетът на съществуващите е недостатъчен, а отдалечеността им пречи на ползването на предлаганите услуги от всички нуждаещи се лица. Поради тези причини голяма част от тях остават необхванати от мрежата на вече съществуващите социални услуги.

- *Обхват на услугите, предоставяни от външните доставчици:* На територията на община Хисаря няма услуги, които се управляват от външни доставчици.

- Клубовете на пенсионера като социална дейност предоставят възможности за социални контакти и активност на хората в пенсионна възраст, като общината осигурява издръжката на тези клубове, които са единствената възможност хората в пенсионна възраст да се чувстват уютно в свободното си време. Поддържа се сградният фонд, осигурява се отоплението.

6. Оценка на ресурсите за развитие на социални услуги в община Хисаря

6.1. Анализ на човешките ресурси за предоставяне на услуги

Една от предпоставките за ефективност на социалните услуги е наличието на квалифициран и мотивиран персонал. Развитието и обучението на човешките ресурси в тази област е важна предпоставка за качествени услуги. Общините и ДСП са доставчици на социални услуги и е от особена важност да имат компетентни специалисти с поддържаща професионална подготовка.

Капацитет на услугите:

Дом за стари хора, с. Старосел- Капацитетът на Дома е 26 човека и непрекъснато е запълнен. Свободно място има само за периода на актуализация на документи на потребителите.

Възможно е увеличаване на предлаганите социални услуги за стари хора чрез предоставяне на услуги *резидентен тип- ЦНСТ за лица с физически увреждания в двора на Дома, който е обширен над 10 дка и позволява застрояване на къщи, в които потребителите биха могли да живеят самостоятелно.*

ДЦСХ „Надежда” Хисаря – Капацитетът му е 30 потребителя, като се поддържа пълен през изминалия период.

ДЦСХ, с. Старосел – Капацитетът му е 40 потребителя. Поддържа се пълен капацитет на дневния център.

ЦОП – Капацитетът му е 40 потребителя. Средномесечният брой деца ползвали услугите през 2014г.е 41 бр. Общ годишен брой/2014г./ деца, ползвали социални услуги в ЦОП - 69

ДСП гр. Хисаря – Капацитет 65 за гр. Хисаря, с. Михилци и с. Черничево. Към момента услугата се предоставя и на още 7 потребителя, които са извън капацитет и заплащат цялата стойност на услугата, определена със Заповед №РД105-103/21.02.2013г. на Кмета на община Хисаря. С решение № 195/18.11.2008г. на Общински съвет е прието увеличаването на капацитета с още 50 места за селата Старосел, Красново, Паничери и Мътеница. Към момента услугата не се предоставя в тези села. Това води до неудовлетворяване на всички желаещи да я ползват. Необходимо е дейността да се разшири и да се предоставя във всички населени места на общината.

Административен капацитет:

В общинска администрация Хисаря за социалните дейности отговарят Началник отдел „Екология, евроинтеграция и социални дейности”, старши експерт „Социални дейности” и счетоводител „Социални дейности” към Отдел ”ЕЕСД”.

В социалните услуги предоставяни на територията на община Хисаря работят следните специалисти:

- Дом за стари хора с Старосел – *управител* с висше образование - Мениджмънт на социалните дейности; *социален работник* - Висше- бакалавър – педагогика, социални дейности; трудотерапевт- средно специално или висше- музика, изобразителни дейности, *мед. сестра* със средно-спец. образование; *помощен персонал* – 9 щата със средно образование.

- Дневен център за стари хора гр. Хисаря – *управител* с висше образование – педагогика, *социален работник* - висше образование; *мед. сестра* с полувисше образование; помощен персонал - *хигиенист-домакин* със средно образование.

- Дневен център за стари хора с. Старосел - *управител* с висше образование- бакалавър - психология ; *медицинска сестра* с полувисше образование; помощен персонал - *работник-кухня и шофьор* със средно образование .

- Център за обществена подкрепа гр. Хисаря - *Директор* /магистър/ , специалност- педагогика и психология; -*Специален педагог*/магистър/ , специалност-специална педагогика и психология; -*Психолог* /магистър/,специалност- психология; - *Логопед* /бакалавър/, специалност- логопедия; - *Социален работник* /бакалавър/, специалност- педагогика; - *Шофьор* /средно обр./; - *Домакин* /средно обр./; - *Хигиенист* /средно обр./ - Домашен социален патронаж гр. Хисаря – *готвач* и *помощник готвач* със средно образование *калкулант* - със средно образование; *касиер* – със средно образование; *двама работник –кухня* със средно образование.

Към Д”СП” гр. Хисаря работят следните специалисти : директор на ДСП от 12 години с магистърска степен на образование; началник отдел ХУСУ - магистър със стаж в ДСП - 22г.; двама социални работници в отдел ХУСУ със средно образование - единият, от които със стаж в дирекцията 14г. и място на работа в изнесеното работно място в общ. Калояново, а другият с 4 г. стаж и място на работа в дирекцията в гр. Хисар; началник отдел Социална закрила - магистър със стаж в ДСП 22г.; социални работници към отдел СЗ с място на работа в дирекцията в гр. Хисар – четирима, като единия е магистър, а другите трима са със средно образование със стаж по специалността от 9 до 26 г., трима социални работници към отдел СЗ с място на работа в общ. Калояново; един гл. специалист информационно обслужване със стаж 15г.; старши счетоводител със средно специално образование и стаж в дирекцията 4 г.; технически сътрудник с 1г. стаж на тази длъжност; началник отдел Закрила на детето – магистър със стаж в дирекцията 4г. и главен социален работник в отдел ЗД с място на работа в общ. Калояново;

Изводи за човешките ресурси:

От така изнесените факти става ясно, че в община Хисаря в сферата на социалните услуги работят квалифицирани кадри с богат професионален опит, способни да предоставят качествени и пълноценни социални услуги на потребителите. Във всички звена има изработена система за повишаване квалификацията на персонала. Служителите участват в обучителни програми и обмяна. Извършва се атестиране на служителите чрез оценка на индивидуалното им изпълнение.

Смятаме, че трябва да продължи участието на персонала в семинари и курсове с цел повишаване квалификацията и подобряване на качеството на предоставяните услуги.

Квотите за числеността на административния капацитет за управление на социалните услуги (дирекции, отдели, звена) са регламентирани и промените се осъществяват въз основа на нормативната уредба.

6.2. Изграждане на капацитет от човешки ресурси за изпълнение на стратегията

Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Хисаря предвижда конкретни мерки за осигуряване изпълнението на стратегията. Те включват набор от различни форми за институционална подкрепа и дейности за подкрепа на хората и организациите, ангажирани с реализацията на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Хисаря

Конкретните интервенции са включени и в четирите направления с един от основните приоритети: **Повишаване на общинския капацитет за разработване и предоставяне на качествени и иновативни социални услуги.** Приоритетът е насочен към всички заинтересовани страни, включени в процеса на изпълнение на Общинската стратегия, и включва: *подобряване на качеството и обхвата и повишаване на ефективността на мрежата от социални услуги, предлагани в община Хисаря, чрез осигуряване на квалифициран и компетентен персонал за предоставяне и управление на услугите.*

За постигането на приоритета се предвижда напредък по:

1. Повишаване ефективността на управлението на социалните услуги;
2. Повишаване квалификацията и компетентността на персонала, ангажиран в разработване и предоставяне на качествени и иновативни социални услуги;
3. Насърчаване на съвместни инициативи и укрепване на партньорствата между организации и институции, работещи в подкрепа на лица и групи в риск;
4. Стимулиране на развитието на административния и организационния капацитет на областно и общинско ниво за управление на социални услуги;
5. Осигуряване на подкрепа за развитие на професионалната квалификация и умения на персонала, предлагащ социалните услуги, в съответствие с новите изисквания и стандарти.

6.3. Финансов анализ и финансов план на дейностите на общините в община Хисаря

Финансовото осигуряване на социалните услуги в община Хисаря се осъществява по два основни начина: централизиран във вид на *Държавно делегирани дейности* чрез републиканския бюджет и децентрализиран във вид на *Местни дейности* чрез собствения общински бюджет и *По проект- проектно* финансиране.

Отчет на средствата за финансиране на социалните услуги за държавно делегирани, местни и по проекти дейности по години:

Община	Разходи	2011	2012	2013	2014	Юни 2015
Хисаря (ДДД)	Текуща издръжка	333 623	372 064	439 089	389 988	224 456
	Капиталови	29 740	1871	5430	60 000	8094
	Общо	363 363	373 935	444 519	449 988	232550
	Дял на разходите за ДДД (в %) от общия бюджет на общината	11,07%	11,62%	12,78%	12,38%	13,70%
Хисаря (местни дейности)	Текуща издръжка	100 551	154 939	149 784	134 886	84 753
	Капиталови разходи	212 041			2106	

	Общо	312 592	154 939	149 784	136 992	84 753
Хисаря (социални услуги по проекти)	Текуща издръжка	69 463	184 283	286 624	259 027	44 149
	Капиталови разходи					
	Общо	69 463	184 283	286 624	259 027	44 149
ДСП – Хисаря (ДДД)	Текуща издръжка	44 514	52 772	33 425	36 065	16 906
	Капиталови разходи					
	Общо	44 514	52 772	33 425	36 065	16 906
ДСП – Хисаря (социални услуги по проекти)	Текуща издръжка	0	0	0	0	0
	Капиталови разходи	0	0	0	0	0
	Общо	0	0	0	0	0

Към настоящия момент въз основа на Отчета за периода 2011 – юни 2015 г. за социални услуги във вид на ДДД общината е заложила одобрените средства в собствения си бюджет. Процентът на отделените средства в бюджета на общината зависи и се определя от броя на одобрените и изпълнявани услуги, които предлага самата община - за община Хисаря са 12,3%,

В предоставената информация за Отчета за 2011 – юни 2015 г., освен ДДД, са включени социални услуги във вид на *Местни дейности* и социални услуги *По проект*. Това дава пълната информация за социалните услуги, които предлага общината.

За периода 2011 – юни 2015 г. за социални услуги във вид на *Местни дейности* процентът на отделените собствени средства от община Хисаря е 8,31%;

При социалните услуги *По проект* за периода 2011 – юни 2015 г. размера на финансираните проекти е значителен.

В планирането на бюджета за 2011 – 2015 г. не са включени дирекциите „Социално подпомагане“ (9 на брой) като доставчици на социални услуги в област Пловдив, но те участват при отчитането на средствата за социални услуги за посочения период. За социални услуги във вид на ДДД средствата които е усвоила ДСП Хисаря са 183 682 лв.

Разпределение на средствата за финансиране на социалните услуги държавно делегирани, местни и по проекти дейности по години за периода 2016-2020:

Община	Разходи	2016	2017	2018	2019	2020
Хисаря (ДДД)	Текуща издръжка	394 700	394 700	394 700	394 700	394 700
	Капиталови разходи					
	Общо	394 700	394 700	394 700	394 700	394 700
Хисаря (местни дейности)	Текуща издръжка	193 000	212 300	233 600	257 000	282 700

	Капиталови разходи					
	Общо	193 000	212 300	233 600	257 000	282 700
Хисаря (социални услуги по проекти)	Текуща издръжка	288 500	217 500			
	Капиталови разходи					
	Общо	288 500	217 500	0	0	0
ДСП – Хисаря (ДДД)	Текуща издръжка	44 640	74 400	111 600	111 600	111 600
	Капиталови разходи					
	Общо	44 640	74 400	111 600	111 600	111 600
ДСП – Хисаря (социални услуги по проекти)	Текуща издръжка					
	Капиталови разходи					
	Общо	0	0	0	0	0

В разпределението на социалните услуги за периода 2016 – 2020 г. участва Община Хисаря и ДСП. За 2016 г. до 2020 г. за социални услуги във вид на *Държавно делегирана дейност* планираните средства са 394 700 лв. на година.

За периода 2016 – 2020 г. в разпределението на бюджета за социални услуги във вид на *Местни дейности* за общината са планирани суми необходими за издръжката.

В разпределението на бюджета за социални услуги *По проект* за периода 2016 – 2020 г. са включени сумите необходими за изпълнението на Проект ”Интегрирани услуги за независим живот” по ОПРЧР.

Показателно е, че сумите, посочени в Разпределението на бюджета за социални услуги за периода 2016 – 2020 г. са по-големи от сумите, отчетени за 2011 – 2015 г., което ни дава ясната информация, че общините и ДПС се стремят да надграждат и увеличават капацитета и видовете социални услуги, които предлагат на потребителите в съответствие с търсенето.

Изводи:

- Стойностите показват размера на видовете социални услуги, предоставяни от общината, което дава една по-точна информация за потребностите на жителите на съответните населени места. За да бъде създадена една услуга, трябва да има търсене и предлагане.

- Данните в отчета показват точно вида на предоставените услуги и размера на финансирането им. Не е възможно да се направи пълно сравнение между планираните и отчетените услуги в „Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Хисаря 2011 – 2015 г.“, тъй като информацията, с която разполагаме, е само за планираните услуги във вид на *Държавно делегирани дейности и Местни дейности*.

- За посочения период няма първоначални данни за социални услуги във вид на *По проект*, за да се регистрира съответствие на изпълнението в края на периода.

- Във финансовия анализ на Отчета за 2011 – юни 2015 г. проличава как стойностните показатели на финансирането по *По проект* се увеличава.

- Единните разходни стандарти дават възможност за управление на дадена услуга, но като цяло са недостатъчни за поддържане на високо качество в полза на потребителите, към което се стремят доставчиците на СУ.

- Продължава да съществува зависимост на общините от републиканския бюджет, тъй като поради нормативната рамка и трудните икономически условия те не могат да си позволят да развият достатъчно социални услуги, финансирани от местните бюджети.

- Общината и ДСП планират за 2016 – 2020 г. усвояването на повече средства за социални услуги, като най-висок процент на очаквани средства е за услуги във вид на *Държавно делегирани дейности*.

7. План за развитие на социалните услуги

7.1. Стратегическа цел

В община Хисаря да се развият и предоставят социални услуги основно в семейна и близка до семейната среда от институции и организации, работещи в мрежа, с качество и обхват, задоволяващи в максимална степен потребностите на всички рискови групи.

7.2. Ценности и принципи

Водещи в дейностите по реализацията на настоящата стратегия ще са следните основни *ценности*:

- Повишаване на качеството на живот на всички хора в риск на територията на община Хисаря;
- Зачитане на човешките права и достойнството на отделната личност;
- Недискриминация, обществена солидарност и толерантност към всички социални групи;
- Съответствие на социалните услуги с националното законодателство и международно признатите норми и стандарти;
- При планиране и предоставяне на социални услуги водещи са потребностите и интересите на хората в риск;
- Семейната среда е основен ресурс за преодоляване на социалното изключване и за развитие на потенциала на всеки индивид;
- Грижата да се предоставя преимуществено в общността, а не в институции;
- Услугите трябва да са насочени както към превенция, така и за социално включване и деинституционализация.

В процеса на работа всички представители на институции и организации, включени в *изпълнението на настоящата стратегия, ще съблюдават и следните основни принципи*:

1. *Равен достъп за всички потребители на социални услуги и толерантност в общуването с всеки нуждаещ се без значение на етническа принадлежност, пол, увреждане, възраст, социално положение. Недискриминация, обществена солидарност и толерантност към всички социални групи.*

2. *Интегриран подход при предоставяне на подкрепа и услуги. Целта на подкрепата за уязвимите групи е да доведе до по-високо качество на техния живот, което означава независимост и реално участие в социалния живот. Тази цел може да бъде постигната при прилагане на интегриран подход, при който предоставянето на социални помощи, услуги и осигуряването на достъпна среда се извършва координирано. Провеждането на социална политика с интегриран подход изисква взаимна подкрепа при осъществяване на общите и насочените към уязвимите групи политики, обединяване на ресурсите на публичния сектор и координация на всички нива между институциите, ангажирани в провеждането на съответните политики.*

3. *Междусекторно взаимодействие.* Барьерите пред живота в обществото на уязвимите групи са комплексни, което изисква мултидисциплинарен подход за тяхното преодоляване. Качеството на живот на уязвимите групи не следва да се ограничава единствено до социалната сфера и мерките за подкрепа, предприемани в нея, то се постига чрез комбинация от услуги във всички публични сектори. Необходима е подкрепа в различни области и допълване на услугите, предоставяни в секторите: социален, образование и здравеопазване, което да гарантира покриване на основните потребности на уязвимите групи и да позволява ефективно и ефикасно усвояване на публичните средства. Особено внимание изискват някои по-специфични уязвими групи, отличаващи се с комплексност на проблемите, които ги поставят в по-уязвимо положение (например деца с увреждания, лишени от родителски грижи; деца с увреждания от малцинствен произход; деца и лица с увреждания и тежки и хронични заболявания, лица с увреждания и психични заболявания; възрастни хора с психични заболявания и много други). Политиките трябва да гарантират реално отчитане на техните специфични особености и съчетаването на разнородни по характер мерки.

4. *Координация в работата на институциите.* Успешната политика за подкрепа на уязвимите групи изисква координация в действията на институциите на различни нива. От една страна, е необходима координация между институциите на ниво централна власт, която да се осъществява в съответствие с нормативните актове, стратегическите документи и финансиращите механизми, които определят правилата на действие. От друга, е необходима и координация на оперативно ниво между институциите на централната власт и местните структури, които отговарят за развитието, планирането и предоставянето на услугите; и най-накрая – ясно и ефективно партньорство между местните власти и организациите, предоставящи услуги.

5. *Гъвкави социални услуги, съобразени с конкретните нужди и потребности.* Да се създават гъвкави услуги, съобразени с конкретните нужди и потребности на потребителите, като наред с това са съобразени със законовата и нормативна уредба в България.

6. *Ефективност и ефикасност на социалните услуги и партньорствата.* Само предоставянето на качествени и ефективни услуги може да доведе до получаване на реални ползи за хората от уязвимите групи. Ефективността на социалните услуги се измерва по отношение на постигнатото социално включване, защитата на човешките права и достойнство и реалното повишаване на качеството на живот. Основен измерител за ефективността на социалните услуги не следва да бъдат никакви инструменти на социалното инженерство, а удовлетвореността на ползвателите и техните семейства от ползваните услуги.

7. *Финансиране, ориентирано към потребителя.* Финансирането, ориентирано към потребителя, гарантира на всяко лице в уязвимо положение достъп до услуги за подкрепа и му дава възможност да реализира правото си на избор кой доставчик на услуги да предпочете. То също така гарантира обществения интерес за ефикасно усвояване на публичните средства и недопускане на дублиране във финансирането. Един от най-съвременните методи за финансиране е парите да следват клиента. Основен принцип в областта на финансирането на услугите е ефективност и прозрачност при усвояването на финансовите средства.

8. *Насърчаване на услугите в общността и ползване на услуги от резидентен тип само в краен случай.* Следване на подобна логика означава да се търсят възможности нуждаещите се от подкрепа наши съграждани да я получават в средата, в която те живеят. Използването на специализирани институции да се прилага като последна възможност.

9. *Иновативност и приемственост при планиране на услуги и мерки.* Социалните услуги, като всеки друг вид услуги, трябва да търпят развитие и да комбинират добри и доказани практики с използването на новите достижения на човешката мисъл.

7.3. Направления и приоритети на областната стратегия. Приоритетни целеви групи.

Четирите ключови приоритетни направления на Областната стратегия са изведени в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и необходимостта от решаване на критичните социални проблеми на жителите на областта.

В широк контекст, политиките на социално включване обхващат всички уязвими общности и индивиди, които имат нужда от подкрепа. В рамката на Общинската стратегия за развитието на социалните услуги обособяването на интервенцията за децата и старите хора в отделни направления за дневна и резидентна грижа помага да се очертае спецификата на услугите за тези рискови групи.

Планираните дейности в Общинската стратегия ще обхванат всички рискови групи, изведени при анализа на ситуацията. Определянето на приоритетни целеви групи в никакъв случай не изключва останалите рискови групи, но задава основния фокус на интервенцията през периода на стратегията.

Ключови индикатори за изпълнение на Направления 1, 2, 3 и 4 на „Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Хисаря 2016 – 2020 г.“ са:

1. Повишаване на качеството на грижа чрез развиване на професионалните умения и повишаване на квалификацията на персонала, работещ в институциите за изграждане на капацитет за изпълнение на стратегията – ежегодно отчитане на броя на служителите, преминали специализирани обучения;

2. Създаване и развитие на социалните услуги в контекста на търсенето и предлагането в общността на местно ниво, насочени към приоритетните целеви групи съгласно предвиденото по направления 1, 2, 3 и 4 – ежегодно отчитане;

3. Увеличаване на обхвата и достъпа на лицата, ползващи алтернативни (интегрирани) услуги – ежегодно се посочва брой и % спрямо изпълнението в общината;

4. Създаване на мрежа от социални услуги в сътрудничество между общините;

5. Увеличаване на броя на лицата с увреждания, ползващи услуги в дневни центрове – ежегодно се посочва брой и % спрямо изпълнението в общината;

6. Повишаване на информираността на обществото по проблемите на хората в неравностойно положение – информационни материали;

7. Повишаване на ефективността и качеството на социалните услуги, обвързано с конкретните нужди – ежегодно чрез обратна връзка с потребителите;

8. Увеличаване на броя на адаптираните за нуждите на хората с увреждания общински обекти – изграден достъп на 80% от оценени приоритетни обекти с общинско и регионално значение – ежегодно се посочва брой за всяка община и % на изпълнението в общината;

9. Брой разкрити нови социални услуги и процентно преразпределение на услугите – ежегодно планиране и отчитане;

10. Трансформирани и закрити специализирани институции за деца – ежегодно планиране и докладване за процеса;

11. Развитие на дългосрочната грижа за възрастни хора и хора с увреждания – ежегодно планиране и докладване за процеса;

12. Степен на изпълнение на планираните дейности – не по-малък от 60 процента.

7.3.1. Направление 1: Превенция за деца и семейства с деца в риск

Това са широк кръг от услуги в общността за деца и семейства с деца в риск, насочени към превенция на рисковите фактори за развитието на децата и уязвимостта на семействата, превенция на изоставянето и настаняването на деца в СИ; развитие на приемна грижа и осиновяване; работа с деца с поведенчески проблеми, асоциалното

поведение и насилие; закрила на деца, жертви на насилие, малтретиране и negliжиране; съдействие на деца, отпаднали от образователната система или в риск.

Обща цел 1. Да се подобри грижата за децата в семейството, като се предотвратява появата и развитието на рискови фактори по отношение на децата, и да се постигне максимално намаляване на броя на децата, отглеждани в специализираните институции, чрез:

Приоритет 1.1. Да се развие мрежата от алтернативни социални услуги за деца и семейства с деца в риск.

• **Специфична цел 1.1.1.** Да се намали изоставянето на деца и настаняването им в специализирани институции и да се подкрепи задържането им в биологичното или в ново семейство чрез дневни и алтернативни форми за интегриране.

Приоритет 1.2. Да се подобри грижата за децата в семейството и да се предотврати появата и развитието на рискови фактори по отношение на децата.

• **Специфична цел 1.2.1.** Да се осигурят условия за развитие на децата с увреждания, отглеждани в семейството.

• **Специфична цел 1.2.2.** Да се осигури подкрепа на уязвимите семейства за превенция на рисково поведение и negliжиране на децата.

• **Специфична цел 1.2.3.** Да се гарантира равен достъп на децата от рискови общности и уязвими групи до качествено образование и здравеопазване.

Мерки и дейности по Направление 1: Превенция за деца и семейства с деца в риск

Обща цел: Да се подобри грижата за децата в семейството, като се предотврати появата и развитието на рискови фактори по отношение на децата и да се постигне максимално намаляване на броя на децата, отглеждани в специализирани институции.

Приоритет 1.1. Да се намали броят на изоставените деца в нужда:

Дейностите целят „затваряне на входа“ към специализираните институции (СИ). За да се предотврати изоставянето на новородени деца на ниво родилен дом, работата по превенцията трябва да започне по-рано, а където е възможно още преди раждането на детето. Успехът на превенцията зависи от ранната навременна намеса и продължителността на социалната работа с бъдещата майка, нейното семейство и близко обкръжение. Освен това ще се работи за повишаване ефективността на съществуващите алтернативни форми за краткосрочна грижа (като спешна приемна грижа и ЗМБ (Звено „Майка и бебе“). Услугата ЗМБ, която е разкрита в областния център, ще обхване бременни и майки с деца от цялата територия на област Пловдив. ЗМБ ще установи ефективни комуникационни канали и взаимодействие с действащите ЦОП и ДСП (ОЗД) за обхващане и осигуряване на подкрепа за майките в риск от другите общини в областта.

• **Специфична цел 1.1.1.** Да се намали изоставянето на деца и настаняването им в специализирани институции и да се подкрепи задържането им в биологичното или приемът в ново семейство чрез дневни и алтернативни форми за интегриране.

Мярка 1.1.1.1. Реинтеграция на деца в риск – подкрепящи услуги за връщане на децата в биологичното им семейство;

Дейностите за реинтеграция на децата от СИ се извършват съвместно от ЦОП, СИ и ОЗД. Те включват възстановяване и/или поддържане на връзки със семейството, установяване на контакт с неговите близки и роднини, консултиране (социално, правно, психологическо), информиране, посредничество, материална подкрепа за семействата за отглеждане на дете, изведено от СИ.

Мярка 1.1.1.2: Полагане на грижи за деца в риск в семейна среда и среда, близка до семейната – отглеждане при близки и роднини, приемна грижа, осиновяване;

Изпълнение на дейности от ЦОП, СИ и ОЗД по настаняване на деца от СИ в биологичното семейство, семейства на близки и роднини и услуги по подкрепа,

консултиране, практическа и материална/финансова подкрепа, съдействие, информиране, посредничество.

- Установяване на контакти с роднините и близките на детето и мобилизиране на разширеното семейство за поемане на грижата за детето;
- Консултации и подкрепа за изграждане на връзка между детето и разширеното семейство.

Подкрепа за семействата на роднини и близки, които отглеждат деца като мярка за закрила:

- Подкрепа на роднини и близки при поемане на грижата за новородени и поголеми деца, чиито родители заявяват намерение за изоставяне;
- Предоставяне на подпомагане (храна, дрехи, памперси за деца от 0-1 година) и в случаи на тежки социални проблеми.

• **Специфична цел 1.1.2.** Да се намали изоставянето на деца и настаняването им в специализирани институции и да се подкрепи задържането им в биологичното семейство.

Мярка 1.1.2.1. Да се създадат услуги за „затваряне на входа към институцията“, които да подкрепят задържането на децата в биологичното им семейство;

Преките дейности на ЦОП включват превенция на изоставянето на деца на ранна и по-късна възраст, превенция на отклоняващото се поведение, насилието, подкрепа и консултиране на рисковите групи – деца и семейства. В съответствие с широкия спектър на съдържанието на тази социална услуга, ЦОП ще осъществяват разнообразни дейности (включително и мобилност на дейностите) за развиване на родителски капацитет и добро родителство, училище за родители, посредничество и подкрепа за деца и семейства с рисково поведение в дома им и в сградата на ЦОП, превенция на отпадането на децата от училище и пр., както и социална работа в подкрепа на процеса на деинституционализация и закриване на специализираните институции за деца (*заложена в мерките по Направление 3*). В плана на ЦОП е предвиден и екип, с който се осигуряват възможности за посещение в дома и консултиране на място на семейства в риск, живеещи в околните селища. Ползвателите на ЦОП ще бъдат насочвани от ОЗД и други свързани структури – медицински професионалисти и лечебни заведения, детски градини и училища, структури от системата на борба с противообществените прояви, общински администрации.

Приоритет 1.2. Да се подобри грижата за децата в семейството и да се предотврати появата и развитието на рискови фактори по отношение на децата.

• **Специфична цел 1.2.1.** Да се осигурят условия за развитие на децата с увреждания, отглеждани в семейството.

Мярка 1.2.1.1. Да се осигури подкрепа на семействата, в които се отглеждат деца с увреждания.

Мобилни екипи към на ЦНСТ и ЦСРИ ще осигурят обхващането на децата с увреждания в малките общини и изолирани населени места в област Пловдив, където няма възможности за разкриване на стационарна рехабилитационна грижа. Мобилните екипи с включени специалисти (логопед, психолог, рехабилитатор, социален работник, медицинско лице, специален педагог) могат да предоставят на място някои рехабилитационни услуги за децата и хората с увреждания, консултиране и обучение на техните семейства и близки.

Бъдещото развитие на дневната и почасова грижа изисква да се спазват принципите на гъвкавост на услугите и съответствие с конкретните индивидуални потребности на децата и семействата, както за социализацията на децата с увреждания, така и за осигуряването на възможност за техните родители да работят. Интеграция на деца с увреждания в масови ясли и детски градини.

Мярка 1.2.1.2. Подкрепа за родителите за отглеждане на децата с увреждания в семейството.

- Личен асистент;

- Социален асистент;
- Домашен помощник за деца с увреждания.

Предвижда се общината да осигури финансиране по национални програми за разкриването и развиването на този тип социални услуги в общността, с цел да отговори на по-голям брой от заявените потребности на семействата.

Мярка 1.2.1.3. Всички деца със СОП да бъдат обхванати от образователната система чрез обучителни дейности за подготовка на персонала в училищата и изграждане на положителни нагласи у учениците за провеждане на интегрирано обучение.

Интегриране на децата с увреждания в масови общообразователни училища за обучение с подкрепата на ресурсни учители – осъществява се от училищата, РИО на МОН и Ресурсния център към РИО на МОН с подкрепата на общината, която трябва да осигури необходимата достъпна среда за децата с увреждания – вътре и извън сградата на училището. Ресурсното образование в масовите общообразователни училища обхваща:

- Деца с увреждания, отглеждани в семейства;
- Деца с увреждания, настанени в СИ;
- Деца с увреждания, изведени от помощните училища от областта.

Мярка 1.2.1.4. Изготвяне и изпълнение на социални проекти;

Изготвяне на проекти за социално включване чрез повишаване на училищната готовност на деца до 7 години, с насоченост към семейства с ниски доходи и от уязвимите групи (включително деца с увреждания и с други специфични потребности) от общините.

Участие на общината в новите социални проектни линии по структурните фондове.

Мярка 1.2.1.5. Да се осигурят условия за пълноценен и достоен живот на деца с увреждания в семейна среда чрез разкриване на услуги в общността за социална интеграция и рехабилитация.

Мярка 1.2.1.6. Изграждане на достъпна среда за деца с увреждания и поддържане и развитие на услугата транспортно обслужване за трудноподвижни лица. Изграждане на достъпна среда за деца с увреждания в общинските сгради и обекти на територията на община Хисаря.

Мярка 1.2.1.7. Да се осигурят условия за подкрепа на деца и семейства с деца в риск. Подкрепа на многодетни семейства и социално слаби семейства.

• **Специфична цел 1.2.2.** Да се осигури подкрепа на уязвимите семейства за превенция на рисково поведение и negliжиране на децата.

Мярка 1.2.2.1. Да се осигури подкрепа на уязвимите семейства и децата за превенция на рисково поведение и negliжиране на децата.

Планираните дейности и услуги ще подобрят родителската грижа и ще спомогнат за ограничаване на negliжирането на децата в семейната среда. Изграждането на родителски капацитет въздейства за създаване на условия и благоприятна семейна среда за максимално развитие на техните възможности.

Мярка 1.2.2.2. Дейности за осмисляне на свободното време на децата и превенция на девиантно поведение

• **Специфична цел 1.2.3.** Да се гарантира равен достъп на децата от рискови общности и уязвими групи до качествено образование и здравеопазване.

Мярка 1.2.3.1. Да се осигури равен достъп на децата от рискови общности и уязвими групи до качествено образование и здравеопазване.

Интегрирането на децата в риск в образователната система и осигуряването на достъп до качествено образование е ключов компонент от превенцията на negliжирането на децата, инструмент за развитието на техните възможности в максимална степен и за формирането на условия за самостоятелен живот в бъдеще.

Хоризонталните програми и мерки в сферата на образованието се формулират на национално и общинско ниво, а конкретните дейности се инициират и осъществяват предимно от училищата и детските градини, НПО, действащите училищни настоятелства, читалища, центрове за работа с деца, инициативни групи на родителите и местните общности и др., с подкрепата на общините, РИО на МОН и Ресурсния център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности (РЦПНОВДУСОП) към МОН. Техните дейности са в състояние да окажат въздействие върху всички деца и ученици и техните родители, докато дейностите на социалните услуги обхващат предимно идентифицираните случаи на децата (и семействата) в риск, за които са издадени направления от ОЗД. Развитието на междусекторното сътрудничество, взаимодействието с ОЗД и прякото участие на социалните услуги за деца в общността - ЦОП е ключово за пълното обхващане на децата в риск в образователните дейности.

Планирани социални услуги и мерки в община Хисаря – Направление 1: Превенция за деца и семейства с деца в риск

	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Област Пловдив Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична/ нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2020			
Направление 1: Превенция за деца и семейства с деца в риск									
ОБЩИНА Хисаря									
1	Център за обществена подкрепа	Деца и семейства в риск	Община Хисаря	40	40	40	Превенция на изоставянето на деца на ранна и по-късна възраст, превенция на отклоняващото се поведение, насилието, подкрепа и консултиране на рисковите групи – деца и семейства.	Община Хисаря	Налична -2009
2	Приемна грижа	Деца	Община Хисаря	4	5	5	- Алтернатива за отглеждане на дете в семейна среда	Община Хисаря	Налична -2011, по Проект
ДСП Хисаря									
1	ДСП – Хисаря не е доставчик на такъв вид услуги.								

7.3.2. Направление 2: Развитие на социални услуги за социално включване на уязвими групи и лица в неравностойно положение.

Като процес социалното включване означава създаването на условия за равнопоставеност и равни възможности пред уязвимите групи от хора в различни сфери на обществения живот (образование, трудова среда, религиозна дейност, свободно време, развитие на живот в общността, политика и т.н.), които да осигурят и улеснят тяхното пълноценно участие в зависимост от техните желания и избор. Стратегията ще допринесе за създаването на добър модел на подкрепа за пълнолетните лица в неравностойно социално положение, чрез осигуряване на достъп до качествени социални услуги в общността, така че нуждаещите се да не са принудени да напускат своя собствен дом и общност, а да подобрят достъпа си до здравни услуги и образование, да получат шанс за интегриране на пазара на труда. Създаване на условия за предоставяне на грижи за старите хора, насочени към повишаване качеството на живот на хората от третата възраст, като се съблюдава принципът за независим живот в семейната среда или в близост до нея. Услугите в домашна среда, са съобразени с индивидуалните потребности, желания и условия на живот.

Направление 2: Развитие на социални услуги за социално включване на уязвими групи и лица в неравностойно положение

Обща цел 2. Да се създадат условия за социално включване/интегриране на максимален брой хора в неравностойно положение и уязвими групи, чрез:

Приоритет 2.1. Подкрепа за трудова и професионална реализация на лица и групи в неравностойно положение.

- **Специфична цел 2.1.1.** Повишаване на възможностите за успешна трудова и професионална реализация за хората в неравностойно положение в Община Хисаря.
- **Специфична цел 2.1.2.** Подкрепа на развитието на социална икономика.

Приоритет 2.2. Развитие на мрежа от услуги за социално включване на лица и семейства в риск

• **Специфична цел 2.2.1.** Осигуряване на грижи за пълнолетни лица и възрастни с увреждания.

• **Специфична цел 2.2.2.** Да се осигурят условия за пълноценен и достоен живот на хората с увреждания в семейна среда чрез разкриване на услуги в общността за социална интеграция и рехабилитация.

• **Специфична цел 2.2.3.** Да се осигурят условия за подкрепа на лица и семейства с лица в риск

Приоритет 2.3. Осигуряване на достоен живот за възрастни хора

- **Специфична цел 2.3.1.** Да се развие широка мрежа от услуги в общността за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на възрастните хора в подходяща среда.
- **Специфична цел 2.3.2.** Подкрепа на самотни възрастни хора и хора, изгубили физическата си самостоятелност.

Приоритет 2.4. Създаване на ефективна система за подкрепа на развитието на човешките ресурси и повишаване качеството на социалните услуги на територията на Община Хисаря.

- **Специфична цел 2.4.1.** Повишаване на квалификацията и уменията на персонала, пряко ангажиран в предоставянето на социални услуги.
- **Специфична цел 2.4.2.** Реализация на системи на супервизия (контрол, наблюдение, управление, резултати).

Мерки и дейности по Направление 2: Развитие на социални услуги за социално включване на уязвими групи и лица в неравностойно положение

Обща цел 2. Да се създадат условия за социално включване/интегриране на максимален брой хора в неравностойно положение и уязвими групи чрез:

Приоритет 2.1. Подкрепа за трудова и професионална реализация на лица и групи в неравностойно положение.

- **Специфична цел 2.1.1.** Повишаване на възможностите за успешна трудова и професионална реализация за хората в неравностойно положение в Община Хисаря в с осигуряване на заетост на пазара на труда.

Мярка 2.1.1.1. Подкрепа за стартиране и развитие на собствен бизнес от лица в неравностойно положение – консултиране и насърчаване на заетостта чрез механизмите на ЗНЗ.

Мярка 2.1.1.2. Повишаване на ефективността на програмите за субсидирана заетост и повишаване на квалификацията на местно равнище

Мярка 2.1.1.3. Програми за социална и трудова интеграция на младежите, напуснали СИ.

Мярка 2.1.1.4. Обхващане с хоризонтални мерки и целеви инициативи за социално включване на безработни, насочени към достъп до професионална квалификация, заетост и доходи.

- **Специфична цел 2.1.2.** Подкрепа на развитието на социална икономика.

Мярка 2.1.2.1. Подкрепа за стартиране и развитие на социални предприятия в Община Хисаря.

Приоритет 2.2. Развитие на мрежа от услуги за социално включване на лица и семейства в риск

- **Специфична цел 2.2.1.** Осигуряване на грижи за пълнолетни лица и възрастни с увреждания

Мярка 2.2.1.1. Да бъдат обхванати в максимална степен пълнолетни лица и възрастни с увреждания в нужда за осигуряване на адекватни грижи и интеграцията им в обществото.

Мярка 2.2.1.2. Изготвяне и изпълнение на социални проекти;

Изготвяне на проекти за социално включване с насоченост към пълнолетни лица и възрастни с увреждания, семейства с пълнолетни лица и възрастни с увреждания, с ниски доходи и от уязвимите групи от общините;

Участие на всички Община Хисаря в новите социални проектни линии по структурните фондове.

- **Специфична цел 2.2.2.** Да се осигурят условия за пълноценен и достоен живот на хората с увреждания в семейна среда чрез разкриване на услуги в общността за социална интеграция и рехабилитация.

Мярка 2.2.2.1. Изграждане на достъпна среда за хора с увреждания и поддържане и развитие на услугата транспортно обслужване за трудно подвижни лица.

Изграждане на достъпна среда за хора с увреждания в общинските сгради и обекти на територията на Община Хисаря;

Развитие на мобилни услуги за транспортно обслужване на трудно подвижни лица;

- **Специфична цел 2.2.3.** Да се осигурят условия за подкрепа на лица и семейства в риск.

Мярка 2.2.3.1. Разкриване на услуги за лица и семейства в криза.

Мярка 2.2.3.2. Подкрепа на многодетни семейства и социално слаби семейства.

Осигуряване на базови потребности от храна в социални трапезарии или мобилни такива в селищата на общините на Община Хисаря. Обикновено в градовете социално слабите нямат лично стопанство и по-често се срещат случаи на лица и

семейства без прехрана или в невъзможност да поемат разноските по поддържане на жилището си в отоплителния сезон;

Гарантиране на подкрепа на семейства, които сами или с помощта на близките си не могат да задоволяват своите жизнени потребности – месечни помощи по ЗСП;

Осигуряване на подкрепа на многодетни семейства по реда на ЗЗД.

Мярка 2.2.3.3. Подкрепа на семейства от етнически общности в неравностойно положение.

Мярка 2.2.3.4. Развиване на услуги за превенция на рисковото и зависимо поведение на младежи и възрастни от уязвими етнически групи.

Дейности на ЦОП– информиране и консултиране, които ще подпомогнат приобщаването на застрашените групи към обществото като цяло. Работата предимно ще бъде подкрепяща и консултативна, свързана с нуждите на отделните потребители и на семействата в общността.

Включване на родителите и семействата в смесени социално-образователни услуги и кампании за превенция на домашното насилие, трафика и зависимостите и рисковото поведение, изпълнявани от училища, училищни настоятелства и НПО.

Разработване и изпълнение на програми за изграждане на социални жилища с финансиране от оперативните програми за регионално развитие.

Мярка 2.2.3.5. Назначаване на здравни медиатори за подобряване на достъпа до здравеопазване във високо рисковите ромски общности.

Здравните медиатори изпълняват специфични задачи за достъп до информиране, консултиране и посредничество за достъп до здравни грижи. Същевременно е необходимо да се развие техният потенциал за включване в работата по превенция на изоставянето и negliжирането на лица от ромската общност.

Мярка 2.2.3.6. Образование за възрастни – мерки за реинтеграция в образованието на неграмотните и пълнолетните с ниско образование (със специален фокус към отпадналите от училище млади хора в ромските квартали).

Мерките предвиждат развитие на смесени образователни програми (по схемата образование за възрастни) за ограмотяване на неграмотни пълнолетни хора, включително за образование на пълнолетни млади хора с незавършена степен (без диплома) на основно или средно образование. Такива програми се инициират от МОН по изпълнение на Програма „Учене през целия живот“ на ЕС, НПО, училищни настоятелства, общини и се изпълняват в тясно партньорство със специфичен принос на всеки участник, както следва:

- училището извършва образователните дейности, организира и провежда полагането на изпити за образователна степен;
- РИО на МОН предоставя учебните програми и оказва методическа помощ;
- центровете за развитие на уязвими общности заедно с местните общности и НПО мотивират участниците и осигуряват посещаемост на учебните занятия;
- общините оказват съдействие за изпълнението на програмите и при нужда предоставят помещения;
- доставчиците на социални услуги в общността предоставят подкрепа на процеса и съдействат за мотивиране на целевите участници.

Мярка 2.2.3.7. Услуги за реинтеграция на лица със зависимости и проблемно поведение.

Тези услуги имат за цел да свържат младежите и лицата от уязвимите групи с подходящи социални, образователни, здравни, информационно-консултантски и други дейности в зависимост от техните нужди и проблеми. Тези услуги са своеобразен диспечерски пункт към други услуги и нуждата от тях се поражда от факта, че един от проблемите на младежите и лицата от уязвимите групи е социална изолация, ниска

социална компетентност или незнанието/ неумението да се обърнат към подходяща институция или специалист, които да им помогнат в решението на проблемна ситуация.

Приоритет 2.3. Осигуряване на достоен живот за възрастни хора

- **Специфична цел 2.3.1.** Да се развие широка мрежа от услуги в общността за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на възрастните хора в подходяща среда.

Мярка 2.3.1.1. Общински мерки за осигуряване на достъп до административни услуги и социална подкрепа, които включват:

Посредничество от общинските служители и кметските наместници при адресиране до други институции и държавни служби извън общината,

Консултиране и съвети за правата и възможностите;

Техническа помощ от страна на общинските служители и кметските наместници при подготовка на документи и молби;

Помощ при транспортиране на стари хора с увреждания за подаване на заявления, молби, издаване на документи;

Транспортиране на административни служители на място при трудно подвижни стари хора и лица с увреждания.

Подпомагане на социално слаби граждани в пари или натура чрез общинските бюджети

Мярка 2.3.1.2. Увеличаване на дневната грижа за стари хора чрез създаване и оптимизиране на дейността на дневните центрове за стари хора - основна форма на социална услуга в общността, предлагаща храна, дневна грижа и възможности за общуване:

Възможности за създаване на Комплекси за подкрепа на стари хора в общината, в които са развити две и повече социални услуги, насочени към старите хора.

Комплексът за подкрепа на стари хора комбинира ресурсите на различни налични дейности и услуги на територията на общината (напр.: Домашен социален патронаж, Дневен център за стари хора, клуб на пенсионера, социална кухня/обществена кухня, заети по предоставяне на услугата социален асистент с цел оптимизирането и ефективното им използване при предоставяне на услуги за стари хора. Комплексът не предполага задължително сливане на наличните услуги, а съвместно планиране и координиране на ресурсите и дейностите за една и съща целева група. Предложението се основава на припокриващите се дейности от различни услуги (хранене – ДСП и Дневен център за стари хора) и нуждата от налични ресурси (медицинско наблюдение в ДЦСХ, социален асистент и др.). Общината преценява под чие административно управление/координация да бъде комплексът.

Мярка 2.2.1.3. Разширяване на услугата социална трапезария. Обществената трапезария е доказала своята ефективност и следва да се разшири териториалният обхват на всички трапезарии, с цел обхващане на нуждаещите се лица, живеещи на територията на цялата община.

Мярка 2.2.1.4. Развиване на функциите и дейностите на домашния социален патронаж и развитие на мобилни услуги за обхващане на всички населени места в Община Хисаря.

Поради своя характер на мобилна услуга, която стига до домовете на своите клиенти, Домашният социален патронаж има потенциала да изгради широка мрежа от услуги за подкрепа в ежедневието за стари хора, живеещи в семейна среда. Тези дейности предполагат допълнително финансиране и ресурси, които надхвърлят възможностите на общинските бюджети и изискват привличане на средства от програми и от местния бизнес. Общината постепенно да върви към традиционния широк обхват на дейностите на домашния социален патронаж, които изискват повече

ресурси, но решават значително по-голям кръг проблеми на възрастните хора и хората с увреждания, като им осигуряват подкрепа в ежедневието на възрастни хора, които живеят сами.

- **Специфична цел 2.3.2.** Подкрепа на пълнолетни лица и възрастни хора, изгубили физическата си самостоятелност.

Мярка 2.3.2.1. Разширяване на услугите в домашна среда – домашен помощник, социален асистент, личен асистент с увеличен капацитет;

Тези услуги осигуряват домашни грижи, помощ в домакинството, обслужване, помощ за излизане и придвижване и др. услуги за стари хора, които им позволяват по-дълго да живеят в своя дом и в семейна среда. Идентифицираните потребности на рисковите групи изискват увеличение поне с 40% на наетите асистенти/домашни помощници за лица с увреждания.

Мярка 2.3.2.2. Осигуряване на заместваща грижа и почасови услуги в общността за стари хора.

Клубовете на пенсионера и други форми на услуги също осигуряват за старите хора възможности за разнообразяване на ежедневието, общуване, споделяне на придобит опит, възможности за осмисляне на живота и достойни старини.

Приоритет 2.4. Създаване на ефективна система за подкрепа на развитието на човешките ресурси и повишаване качеството на социалните услуги на територията на Община Хисаря.

- **Специфична цел 2.4.1.** Повишаване на квалификацията и уменията на персонала, пряко ангажиран в предоставянето на социални услуги.

Целта е да се осигури непрекъснато повишаване на капацитета за предоставяне на социални услуги на специалистите и помощния персонал, пряко ангажиран в предоставянето на услуги.

Мярка 2.4.1.1. Осигуряване на поредица от обучения за специалистите - социални работници, психолози, специални педагози, рехабилитатори и др., както и за помощния персонал, ангажиран в прякото предоставяне на социалните услуги, които да осигурят:

- обогатяване на знанията и опита им за ефективна работа по определен случай;
- осигуряване на активното участие на клиента в процеса на работата по удовлетворяване на неговите потребности, подбор на специфичните дейности, свързани с предоставянето на социалната услуга;
- оценка на въздействието, документиране на добрите практики в работата по случай.
- придобиване на знания и умения за качествено предоставяне на социалните услуги, в които са ангажирани.

Мярка 2.4.1.2. Провеждане на обучения, които да осигурят усвояване на специфични умения за планиране на професионалното развитие и кариерно израстване, умения за работа в екип и ефективно общуване, работа по проекти, взаимодействие с различни институции, и др.

- Осигуряване на възможности за обучение, обмяна на опит и консултиране по въвеждане на практика за работа с доброволци при предоставянето на социални услуги;
- Осигуряване на възможности за участие в работни срещи, конференции, обучителни пътувания/стажантски програми и др. на регионално, национално и европейско ниво, осигуряващи обмен на опит и професионално развитие на специалистите, които пряко предоставят социални услуги.
- **Специфична цел 2.4.2. Реализация на системи на супервизия (контрол, наблюдение, управление, резултати)**

Мярка 2.4.2.2.Реализация на ефективни системи за супервизия в практиката на доставчиците ще стимулира развитието на капацитета за реализиране на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в Община Хисаря и ще осигури качество на предоставяните услуги.

- Поревица от обучения, които да развият капацитета на доставчиците на общинско и регионално ниво за осъществяване на супервизия, съобразена със спецификата на предоставяните услуги.
- Реализация на практиката за осъществяване на индивидуална и групова супервизия, като елемент от системата за управление на човешките ресурси и като средство за осигуряване на качество на предоставяните услуги.

Планирани социални услуги и мерки в община Хисаря – Направление 2: Развитие на социални услуги за социално включване на уязвими групи и лица в неравностойно положение

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			<u>Област Пловдив</u> Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2020			
Направление 2: Развитие на социалните услуги за социално включване на уязвими групи и лица в неравностойно положение									
ОБЩИНА ХИСАРЯ									
1.	Домашен социален патронаж	Самотни възрастни хора, възрастни с увреждания, деца с увреждания	Община Хисаря	115	115	115	Доставяне на храна, помощ при поддържане на домакинството, битови услуги.	Гр. Хисаря	Налична от 2008 г.
2.	Дневен център за стари хора гр. Хисаря	Лица, в пенсионна възраст които не са в състояние сами да организират и задоволяват своите жизнени потребности;	Община Хисаря	30	30	30	Дневната грижа за стари хора – основна форма на социална услуга в общността, предлагаща храна, дневна грижа и възможности за общуване	Гр. Хисаря	Налична от 2009
3.	Дневен център за стари хора с. Старосел	Лица, в пенсионна възраст които не са в състояние сами да организират и задоволяват своите жизнени потребности;	Община Хисаря	40	40	40	Дневната грижа за стари хора – основна форма на социална услуга в общността, предлагаща храна, дневна грижа и възможности за общуване	С. Старосел	Налична от 2009
4.	Личен асистент	Самотни възрастни хора, хора с увреждания, Деца с увреждания	Община Хисаря	25	40	40	Поощряване самостоятелността на потребителите, подпомагане и подкрепа. Осигуряване на	Община Хисаря	Налична по Проект -2011

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Област Пловдив Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2020			
							цялостно обслужване.		
ДСП ХИСАРЯ									
1	Личен асистент	Лица с 90 и над 90% трайно намалена работоспособност или вид и степен на увреждане, с определена чужда помощ; деца до 18 години с трайно намалена работоспособност или вид и степен на увреждане с определена чужда помощ; лица или деца, изведени от специализирана институция за лица с увреждания на територията на община Хисаря.	Община Хисаря	7	10	15	Осигуряване на качествена грижа на хора с трайни увреждания, нуждаещи се от постоянна грижа/обслужване, в т.ч. деца с трайни увреждания без откъсване от семейната среда. Преодоляване на социалната изолация на потребителите	Община Хисаря	Налична по НП АХУ

7.3.3 Направление 3: Деинституционализация на грижите за деца

От решаващо значение за реформата в социалната политика е процесът на деинституционализация, т.е. създаване на условия за живот на децата от уязвимите групи в тяхната нормална среда в обществото, а не за тяхното отделяне и социална, културна и образователна изолация в институции. Деинституционализацията на грижите за деца ще донесе коренна промяна в социалните услуги в област Пловдив, закриване и трансформиране на специализираните институции за деца в рамките на Стратегията. Деинституционализацията ще се осъществява чрез развитието на максимално широка мрежа от услуги с цел извеждане на децата от специализираните институции, превенция на изоставянето и подкрепа за семействата в риск за подобряване на грижата за децата в семейството. Поетапно се предвижда да се намалява капацитетът на специализираните институции, и то само при създадени алтернативни услуги в общността или услуги, резидентен тип за деца и възрастни без възможност за реинтеграция в семейна среда. Развитието на услугите, предвидени и в предходните две направления, също са част от процеса на деинституционализация на услугите, които имат комплексен характер.

Мерки и дейности по Направление 3: Деинституционализация на грижите за деца

Обща цел 3. Да се създадат условия за развитие на социални услуги в общността, които да „затворят” входа към специализираните институции чрез услуги от резидентен тип, които да доведат до трансформиране и закриване на институциите за деца на 90 %.

Приоритет 3.1: Осигуряване на грижи в семейна среда за деца.

Специфична цел 3.1.1. Да се трансформират и закрият специализираните институции за деца.

Мярка 3.1.1.1. Разработване на планове за трансформиране и/или закриване на специализираните институции на територията на област Пловдив през периода 2016-2020г.

Мярка 3.1.1.2. Трансформиране, подготовка и поетапно закриване на СИ за деца в област Пловдив до 2020 година.

При трансформирането се предвижда постепенното извеждане на децата и намаляване на капацитета на СИ и паралелното развитие на нови услуги на мястото на СИ. В резултат от този процес се подготвят условията за поетапно закриване на съответните специализирани институции.

Специфична цел 3.1.2:Развиване на алтернативни социални услуги за предоставяне на резидентен тип грижа в среда, близка до семейната, за деца, които не могат да бъдат изведени в семейна среда, чрез:

Мярка 3.1.2.1. Изграждане на ЦНСТ за извеждане на деца от СИ с цел намаляване на броя на децата, постъпващи в специализирана институция чрез разкриване на алтернативни услуги в общността.

Центровете за настаняване от семеен тип /ЦНСТ/ предоставят подслон и ежедневни грижи; създават условия за социална интеграция за децата – прием в масови детски ясли, градини и училища; поддържане на връзката с родителите, близки и роднини. За децата с тежки увреждания също се планира настаняване в новоразкрити ЦНСТ, които предвид заболяването им не да могат да бъдат изведени в семейна среда и които се нуждаят от непрекъснато специализирана резидентна грижа. В момента броя на предвидените ЦНСТ в област Пловдив не е окончателно определен. Анализът на настанените деца в домовете на територията на областта показват необходимостта от разкриване на ЦНСТ.

Новите алтернативни социални услуги от резидентен тип включват защитени жилища (ЗЖ), преходни жилища, наблюдавани жилища, кризисни центрове, центрове за временно настаняване, приюти и нови форми за малки групови домове с малък капацитет и гъвкави грижи, адаптирани към индивидуалните потребности на отделните клиенти, в съответствие със съвременните стандарти. Те ще предоставят подобрена резидентна грижа в

среда, близка до семейната за деца с увреждания, които не са в състояние да живеят сами и имат нужда от резидентна услуга, както и за извеждане на част от настанените в СИ, които подлежат на извеждане в ЦНСТ или защитено жилище. Съответно подготовката за извеждане изисква изграждане на умения и навици за относителна самостоятелност, вкл. чрез временен престой в защитено жилище – пространство в рамките на дома, където се предвиждат допълнителни дейности в тази насока

Специфична цел 3.1.3. Да се подпомогне интеграцията на младежите, напускащи специализирани институции, чрез:

Мярка 3.1.3.1. Програми за изграждане на социални умения на децата, настанени в СИ.

Развиване на програми във всички СИ за изграждане на социални умения на настанените деца и младежи и подготовка за самостоятелен живот след напускане на институцията. Програмите се изпълняват съвместно от ЦОП, ЦСРИ и СИ с подкрепата на училищата и ОЗД.

Мярка 3.1.3.2. Разкриване и устойчивост на преходни и наблюдавани жилища за адаптация към самостоятелен живот на младежи, напускащи СИ.

Преходните жилища са необходими в подкрепа на децата, на които предстои да напуснат СИ за изграждане на умения и навици за самостоятелен живот. Наблюдаваните жилища са услуга в общността за оказване на подкрепа и консултиране на лица, навършили 18 години, които напускат специализирани институции.

Мярка 3.1.3.3. Изграждане на защитени жилища за извеждане от СИ на младежи с увреждания и младежи без подкрепа от семействата си (сираци и младежи, отгледани в институции).

Тази мярка предвижда развитието на услуги в общността от резидентен тип за деца и младежи, за които не е възможно да бъде осигурена семейна среда и продължаване на функционирането на действащите.

- **Специфична цел 3.1.4. Създаване на ефективна система за подкрепа на развитието на човешките ресурси и повишаване качеството и ефективността на социалните услуги, с активното участие на всички заинтересовани страни**

Мярка 3.1.4.1. Повишаване на квалификацията и уменията на персонала, директно ангажиран в предоставянето на социални услуги. Целта е да се осигури непрекъснато повишаване на капацитета за предоставяне на социални услуги на специалистите и помощния персонал, директно ангажиран в предоставянето на услуги.

Мярка 3.1.4.2. Въвеждане на системи на супервизия.

Разработването и въвеждането на ефективни системи за супервизия в практиката на доставчиците ще стимулира развитието на капацитета за реализиране на Областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Пловдив и ще осигури качество на предоставяните услуги.

- **Специфична цел 3.1.5. Подобряване на качеството на грижа за деца чрез модернизация на съществуващата материална база и планиране на реформирането ѝ за предоставяне на услуги в общността.**

Мярка 3.1.5.1. Доставка на ново оборудване за подобряване качеството на социалната и рехабилитационна дейност съобразно спецификата на социалните услуги

Извършване на текущи ремонти и преустройства в специализираните институции за създаване на среда, близка до домашната. Поддържане на сградния фонд.

Планирани социални услуги и мерки в община Хисаря – Направление 3: Деинституционализация на грижите за деца.

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			<u>Област Пловдив</u> Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2020			
Направление 3: Деинституционализация на грижите за деца									
ОБЩИНА Хисаря									
1.	Няма планирани услуги								
ДСП Хисаря									
	Не участват в планирането по Направление 3								

7.3.4. Направление 4: Развитие на социалните услуги за дългосрочна грижа на възрастни хора и възрастни хора с увреждания.

Обща цел 4 - Да се създадат условия за развитието на социалните услуги в общността чрез създаване на услуги от резидентен тип и трансформиране и реструктуриране на СИ за възрастните хора и хората с увреждания в област Пловдив.

Приоритет 4.1: Развитие на услуги в общността за възрастни хора и хора с увреждания.

- **Специфична цел 4.1.1.** Намаляване на броя на лицата, желаещи да постъпят в специализирана институция чрез разкриване на алтернативни услуги в общността.
- **Мярка 4.1.1.1** - Изграждане на алтернативни социални услуги от резидентен тип за хора с увреждания и възрастни хора, които имат потребност от грижа в среда, близка до семейната.

Новите алтернативни социални услуги от резидентен тип включват: защитени жилища (ЗЖ), наблюдавани жилища, преходни жилища, центрове за настаняване от семеен тип, кризисни центрове, центрове за временно настаняване, приюти и нови форми за малки групови домове с малък капацитет и гъвкави грижи, адаптирани към индивидуалните потребности на отделните клиенти, в съответствие със съвременните стандарти. Те ще предоставят подобрена резидентна грижа в среда, близка до семейната за хора с увреждания, които не са в състояние да живеят сами и имат нужда от резидентна услуга, както и за извеждане на част от настанените в СИ, които подлежат на извеждане в ЦНСТ или защитено жилище. Съответно подготовката за извеждане изисква изграждане на умения и навици за относителна самостоятелност, вкл. чрез временен престой в защитено жилище – пространство в рамките на дома, където се предвиждат допълнителни дейности в тази насока.

- **Мярка 4.1.1.2.** Разкриване на алтернативни резидентни услуги - малки домове за обгрижване на възрастни хора в среда, близка до домашната.
- **Специфична цел 4.2.1.** Подобряване на качеството на грижа в институциите за възрастни хора и хора с увреждания чрез:
- **Мярка 4.2.1.1.** Приобщаваща социална среда за дългосрочна грижа – предоставяне на междусекторни социални услуги, съобразени с реалните потребности на възрастните хора и хора с увреждания в общността.
- **Мярка 4.2.1.2.** Модернизация на съществуващата материална база и планиране на реформирането им за предоставяне на услуги в общността.

Доставка на ново оборудване за подобряване качеството на социалната и рехабилитационна дейност съобразно спецификата на социалните услуги.

Подобряване на енергийната ефективност на сградите, в които се предоставят социални услуги;

Поетапна подмяна на оборудването с енергоспестяващи уреди;

Поетапно създаване на кабинети за рехабилитация и терапия и в специализираните институции с цел предоставяне на качествени услуги.

Извършване на текущи ремонти и преустройства в специализираните институции за създаване на среда, близка до домашната. Поддържане на сградния фонд.

Планирани социални услуги и мерки в община Хисаря – Направление 4: Развитие на социалните услуги за дългосрочна грижа на възрастни и възрастни хора с увреждания.

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Област Пловдив Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2020			
Направление 4: Развитие на социалните услуги за дългосрочна грижа на възрастни и възрастни хора с увреждания.									
ОБЩИНА ХИСАРЯ									
1.	Дом за стари хора „Св. Иван Рилски” с. Старосел	Лица, в пенсионна възраст които не са в състояние сами да организират и задоволяват своите жизнено потребности;	РБ	26	26	26	Специализирана институция за предоставяне на дългосрочни социални услуги на лица в пенсионна възраст, при които са изчерпани възможностите за оставане в домашна среда.	С. Старосел, общ. Хисаря	Налична – 2008г.
2.	ЦНСТ за лица с физически увреждания	Предоставят подобрена резидентна грижа в среда, близка до семейната за хора с увреждания, които не са в състояние да живеят сами и имат нужда от резидентна услуга, както и за извеждане на част от настанените в СИ	РБ	-	.	15	Предоставят подслон и ежедневни грижи; създават условия за социална интеграция на лицата.	С. Старосел, общ. Хисаря	Нова - 2019

8. Институционална рамка на изпълнението на стратегията

8.1. Отговорности и роли в изпълнението на стратегията

Успешната реализация на настоящата стратегия е немислима без активното включване на всички основни заинтересовани страни. Ролите и задачите на общините, институциите на областно ниво, доставчиците на услуги и други се определят от техните компетенции, разписани в основните нормативни документи, регулиращи процеса на разработването и изпълнението на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги. Наред с това обаче, участието на заинтересованите страни зависи и от непрекъснатата им съпричастност към идентифицираните потребности на групите в риск и планираните дейности за посрещането им.

8.1.1. Община

Общината отговаря за изпълнението на заложените на територията ѝ дейности, включени в Областната стратегия за развитие на социалните услуги. За целта тя е задължена да разработи, приеме и осъществява общинска стратегии за развитие на социалните услуги, актуализирани в годишни планове за действие.

В тази връзка общината изпълняват широк спектър от роли. От една страна, тя разработва и изпълнява интегрирани политики за развитие на хората в риск на нейната територия, като комбинира ресурсите и координира дейности в сферата на социалното подпомагане, образование, здравеопазване, политики на пазара на труда, водени от интересите и нуждите на групите и хората в риск. От друга, общината е и доставчик на социални услуги.

Според нормативната уредба в нашата страна местното самоуправление се осъществява от общинския съвет, а местната изпълнителна дейност – от кмета и общинската администрация. Успешното развитие на общинските дейности, включително и на тези, свързани с изпълнението на Общинската стратегия като част от Областната стратегия за развитие на социалните услуги, в голяма степен зависи от ефективната съвместна работа на общинския съвет и на общинската администрация. Важна консултативна и оперативна роля законодателството в страната ни отрежда и на Обществения съвет по социално подпомагане и услуги.

Ролята и отговорностите на **Общинския съвет** във връзка с изготвянето и изпълнението на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги се конкретизират в следните основни направления:

- Обсъждане и приемане на Анализ за състоянието и оценка на потребностите от социални услуги на територията на общината;
- Обсъждане и приемане на общинската стратегия за развитие на социални услуги на територията на общината и годишния оперативен план за изпълнението ѝ по предложение на кмета на общината и съгласувано със съответната дирекция „Социално подпомагане“ (чл. 19, ал. 2 от ЗСП);
- Одобряване на докладите за изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги по предложение на кмета на общината;
- Съгласуване на проектни предложения за финансиране на социални услуги, които ще се развиват на територията на общината и са планирани в Общинската стратегия;
- Вземане на решения, свързани с развитието на социалните услуги на територията на общината (откриване, закриване, разширяване, дофинансиране и пр.). Решение за разкриване на конкретна социална услуга се взема от Общинския съвет по предложение на кмета или на общински съветници, и след разглеждане в съответната постоянна комисия.

Кметът на община има следните основни функции, свързани с изготвянето и изпълнението на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги:

- Организира изготвянето на Анализ за състоянието и оценка на потребностите от социални услуги на територията на общината;

- Организира изработването на общинските програми и планове за развитие на социалните услуги на територията на общината и на програмата за реализацията им и след съгласуване с Обществения съвет по социално подпомагане ги внася за обсъждане и приемане от Общинския съвет;

- Организира разработването на общинските секторни политики и след гласуването им в Общинския съвет организира цялостното им изпълнение. Кметът и общинската администрация осъществяват съгласуването на дейностите за развитие на социалните услуги с общите хоризонтални мерки за социално включване;

- Ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги;

- След съгласуване с Обществения съвет представя годишен и заключителен доклад за изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги за одобряване от общинския съвет;

- Осъществява годишен мониторинг и оценка на изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социалните услуги и оценка на нуждите на групите в риск;

- Търси възможности и осигурява финансиране от различни финансови източници за реализиране на конкретните общински дейности, планирани в Общинската стратегия за развитие на социалните услуги.

Общественият съвет по социално подпомагане и услуги е консултативен орган към общината за осъществяване на сътрудничество, координация и консултация между община, централни държавни органи и доставчици на социални услуги с цел реализиране на социалната политика в конкретната общината. Неговата роля в изпълнението на стратегията се състои в:

- Съдействие и подпомагане на общинския съвет и кмета на съответната община при анализиране на потребностите от социални услуги (чл. 36а, ал. 3 от ППЗСП);

- Съдействие и подпомагане при разработването на общинската стратегия за социално подпомагане, годишните планове и проекти, свързани със социалните помощи и социалните услуги (чл. 52, ал. 1, т. 2 от ППЗСП);

- Съдействие за провеждане на политиката в областта на социалните помощи и социалните услуги в общината (чл. 52, ал. 1, т. 1 от ППЗСП);

- Съдействие за координиране на дейността по предоставяне на социални услуги от лицата по чл. 18, ал. 1, т. 3 и 4 от ЗСП (чл. 52, ал. 1, т. 3 от ППЗСП);

- Осъществяване на обществен контрол върху качеството на социалните услуги в съответствие с утвърдените критерии и стандарти (чл. 52, ал. 1, т. 4 от ППЗСП);

- Изготвяне на становища за откриване и закриване на специализирани институции за социални услуги на територията на общината (чл. 52, ал. 1, т. 5 от ППЗСП);

- Стимулиране на партньорството между местната власт и доставчиците на социални услуги за реализиране на планираните в Стратегията дейности на територията на общината.

Общинската власт носи конкретни отговорности също за иницирането и изпълнението на хоризонталните политики и мерки за социално включване. В този контекст, общините поемат и основната отговорност за изпълнението на мерките за социално включване, предвидени в Общинската стратегия за развитие на социалните услуги, като например:

- Координиране и инициране на програми за повишаване на родителския капацитет, задържане на децата в училище, повишаване на качеството на образование и превенция на рисковото поведение на деца (съвместно с училищата и центровете за обществена подкрепа);

- Осигуряване на условия за обхващане на всички деца на територията на общините в подготвителни групи и класове, гарантиране спазването на задължителното изискване за

записване на ученици в първи клас след завършена предучилищна подготовка в общинските училища;

- Координиране и инициране на програми в училищата за превенция на отпадането от училище и реинтеграция в образованието на отпадналите деца и младежи, както и за наваксване на образователни пропуски;

- Развиване на смесени социално-образователни услуги в Центровете за обществена подкрепа за превенция на отпадането и задържане на децата в училище;

- Развиване на интегрирана политика за подкрепа на хората в пенсионна възраст чрез комбиниране на ресурсите на „Домашен социален патронаж“, националните и оперативните програми за предоставяне на грижи в домашна среда и за осигуряване на заетост (НПСПОЗ), клубовете на пенсионера и читалищата; разширяване на функциите на патронажа и развиване на мобилни екипи за предоставяне на домашни грижи;

- Осигуряване на условия за посещаване в масови детски градини и училища на деца с увреждания, включително с осигуряване на транспорт и на достъпна среда.

8.1.2. РДСП

Регионалната дирекция за социално подпомагане като териториално поделение на АСП в Пловдив провежда държавната социална политика на ниво област, а чрез съответните Дирекции „Социално подпомагане“ провежда на общинско равнище политиката по отношение на закрила на детето; рехабилитация и социална интеграция на хората с увреждания и проучване на потребностите на населението в областта и в общините от социални помощи и социални услуги.

Ролята на РДСП – Пловдив по отношение на разработването и изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги включва:

- Съдействие на общините за изготвяне на Анализ на ситуацията и оценка на потребностите от социални услуги на територията им;

- Съдействие на общините за изготвяне на годишен общински план за изпълнение на съответните общински стратегии за социални услуги;

- Оперативна и техническа координация на изпълнението на Областна стратегия за развитие на социалните услуги с подкрепата на Областна администрация – Пловдив и общините;

- Изготвяне на становища и отправяне на предложения до АСП за откриване и закриване на социални услуги в съответствие с планираните дейности в стратегията;

- Събиране и актуализиране на база данни с резултатите от предоставяните социални услуги и следене за изпълнението на индикаторите за оценка на стратегията;

- Сътрудничество на областната и общинските администрации и на неправителствените организации при осъществяването на планираните дейности в стратегията;

8.1.3. Държавна агенция за закрила на детето (ДАЗД)

Ролята на Държавната агенция за закрила на детето включва:

- Оказва методическа помощ на областна управа, местни власти и администрация, юридически и физически лица, осъществяващи дейности по закрила на детето и на други държавни органи за реализиране и оценка на техните дейности при осъществяване на планираните социалните услуги в областната стратегия за децата;

- Издава лицензи на доставчиците на новоразкрити социални услуги за деца;

- Контролира стандартите и критериите за качество на социалните услуги за деца и семейства.

8.1.4. Д”СП” – Хисаря (с отделите си по Социална закрила и Закрила на детето) носи отговорност и изпълнява конкретни задачи при реализирането на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги:

- Прави предложения до кмета на общината за предоставяне на социални услуги;
- Прави предложения до РДСП за откриване, реформиране и закриване на социални услуги, съобразно планираните дейности в стратегията;
- ДСП и ОЗД управляват случаите на хората и децата в риск; разработват оценки и индивидуални планове за децата и лицата, настанени в специализирани институции;
- Осъществяват сътрудничество между общинската администрация и неправителствени организации във връзка с общинската стратегия и предвидените дейности в нея;
- Събират и актуализира данните на базовите индикатори и резултатите от изпълнение на социалните услуги;
- ОЗД подпомага интегрирането на деца в детски градини и предучилищно образование; съвместно с ЦОП в общината ОЗД работят за изграждане на връзки между децата, настанени в СИ и семейството им; провежда дейности за изграждане на родителски капацитет, за задържане и реинтеграция на децата в училище и за превенция на рисково поведение.

8.1.5. РИО на МОН

Регионалният инспекторат по образованието на МОН Пловдив отговаря съвместно с РДСП Пловдив за координиране и изпълнение на дейности за достъп до качествено образование на деца и ученици, реинтеграция в системата на образование на необхванати, отпаднали и нередовно посещаващи училище ученици. Важна роля в реализацията на мерките в сферата на образованието, заложи в Стратегията, изпълняват и Екипът за комплексно педагогическо оценяване към РИО на МОН, както и Ресурсният център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности – РЦПНОВДУСОП за област Пловдив.

Регионален инспекторат по образованието на МОН:

- Носи отговорност за интегриране в системата на образование на децата с увреждания отглеждани в семействата;
- Осигурява методическо ръководство на училищата за насочване на нередовно посещаващи училище ученици и деца с рисково поведение към отделът за закрила на детето и ЦОП в общината;
- Осигурява методическо ръководство и насърчава училищата за развитие на дейности съвместно с ЦОП и НПО за повишаване на мотивацията на учениците за задържане в училище и за запълване на свободното им време според индивидуалните им интереси; програми и проекти за превенция на рисковото поведение на деца; за реинтеграция в системата на образование на отпаднали деца, за задържането им в училище чрез участие в извънкласни дейности според индивидуалните им интереси и за наваксване на образователни пропуски;
- Осигурява контрол върху обхващането на всички деца на територията на област Пловдив в предучилищна подготовка и възпитание; върху редовното посещение на ученици в училище и записването на ученици в учебни заведения на територията на общината, в която живеят семействата им;
- Съвместно с РДСП, ДБТ и директорите на училищата планира програми за вечерно и професионално обучение за младежи и възрастни с основно и по-ниско образование.

Екипът за комплексно педагогическо оценяване (ЕКПО) към РИО на МОН:

- Изготвя първична оценка на децата със специални образователни потребности (СОП), предварително консултирана от лекар специалист;
- Насочва децата със специални образователни потребности към подходяща форма на обучение;
- Оказва съдействие за извеждане на деца от помощните училища, като изготвя оценка за образователните им потребности;

- Извършва консултативна дейност на деца и ученици, в чиито групи или паралелки са интегрирани деца и ученици със специални образователни потребности;

- Извършва консултативна дейност с родители, настойници, попечители, учители и директори на специализираните институции за деца.

Ресурсният център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности – РЦПШОВДУСОП за област Пловдив е държавно обслужващо звено. Той е извънучилищно педагогическо учреждение в системата на народната просвета със следните задачи:

- Подпомага успешното интегриране на децата и учениците със специални образователни потребности в общообразователна среда съобразно своите компетентности и предвидените в стратегията дейности;

- Осъществява дейности по провеждането на държавната политика за обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности и има консултативни, образователно-възпитателни, рехабилитационни и координиращи функции;

- Координира и осигурява условия (съвместно с общообразователните училища) за интегрираното обучение на деца със специални образователни потребности чрез изработване на индивидуални образователни програми, осигуряване на ресурсни учители и други специалисти (логопед, психолог, тифлопедагог, сурдопедагог).

- Оказва методическа помощ на екипите от специалисти по чл. 28, ал. 6 и чл. 37, ал. 3 от ППЗНП, работещи с интегрираните деца и ученици в детските градини, общообразователните и професионалните училища;

- Координира процеса на интегриране на децата и учениците със специални образователни потребности в системата на народната просвета;

- Развива разнообразни форми на сътрудничество с институции, с физически и юридически лица за подпомагане на обучението на децата и учениците със специални образователни потребности;

- Осъществява взаимодействие по предмета на дейността си с детските градини, училищата и обслужващите звена в системата на народната просвета, както и с областните и общинските администрации, с отделите за закрила на детето, с ръководствата на регионалните структури на представителните организации на работниците и служителите и на работодателите, с юридически лица с нестопанска цел и др.

8.1.6. Дирекция „Бюро по труда“

Дирекция „Бюро по труда“ има като предмет на дейност планирането и изпълнението на програми и активни мерки за интеграция на пазара на труда на хора в риск (възрастни с увреждания, младежи, напускащи специализирани институции, младежи, отпаднали от училище, трайно безработни, в това число хора от ромски общности в обособени квартали) и на мерки за подкрепа на семействата на групи в риск (на деца, настанени в СИ, деца и възрастни с увреждания, живеещи в семейна среда).

В тази връзка ролята на дирекцията „Бюро по труда“ по изпълнението на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в област Пловдив включва:

- Участие в разработването на областни и местни програми за заетост и за обучение на рискови групи;

- Консултиране на младежи, напускащи и напуснали институции, с цел професионално ориентиране, повишаване на квалификацията и посредничество при намиране на работа;

- Разработване, съвместно с общините, на мерки и програми за професионална квалификация и включване на пазара на труда на възрастни с увреждания и на роми, живеещи в затворени етнически общности;

- Участие в разработването на програми за обучение и пренасочване на персонал от специализираните институции;

- Посредничество между работодатели и безработни от рисковите групи с цел намиране на работа;
- Активно взаимодействие с институциите от други сектори (системата на здравеопазването, образованието и социалните услуги, териториалните органи на изпълнителната власт, органите на местното самоуправление, ръководствата на регионалните структури на представителните организации на работниците и служителите и на работодателите, НПО) при изпълнението на съответни дейности, заложи в Стратегията.

8.1.7. Регионална здравна инспекция – Пловдив

Регионална здравна инспекция (РЗИ) е друга важна институция, осъществяваща държавната здравна политика на територията на областта, като се подкрепя от Регионалния съвет по здравеопазване, създаден на основание на чл. 32, ал. 1 от Закона за лечебните заведения. Ролята на тези две институции е свързана с:

- Координация и изпълнение на хоризонтални здравни мерки за осигуряване на достъп до качествена здравна грижа за цялото население, включително за хората в риск;
- Контрол върху дейността на лечебните заведения за извънболнична помощ и хосписите;
- Създаване на база данни за здравни специалисти в помощ на хора с увреждания и хора със зависимости, която се използва от ДСП за насочване и консултиране на клиенти в риск;
- Осъществяване на взаимодействие с местната власт и с други институции за методическо ръководство, инициране и реализация на смесени медико-социални услуги, предвидени в Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в областта;
- Контролиране на дейността на здравните кабинети в детските градини, училищата, домовете за отглеждане и възпитание на деца и специализираните институции за деца на територията на област Пловдив;
- Осъществяване на дейности по Закона за закрила на детето съвместно със звената, ангажирани със социалното подпомагане в общините.
- Консултиране за разработване и подкрепа при реализация на програми и проекти за здравна профилактика на майчинството/бременността с фокус нежелана и рисковата бременност; за медицинска рехабилитация за деца и възрастни с увреждания и подкрепа за техните семейства; за семейно планиране; за здравни грижи в домовете за деца и хора с увреждания и други.

8.1.8. Участие на неправителствени организации

Важна и многоаспектна роля в изпълнението на Стратегия за развитие на социални услуги играят НПО. Част от тях участват в предоставянето на социални услуги като преки доставчици, други допринасят за прилагането на принципите и философията на Стратегия за развитие на социалните услуги като представители на гражданското общество и групите в риск в област Пловдив. Те са и инкубатор на иновативни идеи и реализатор на инициативи за социално включване. Съвместно с общините, териториалните структури на АСП и гражданите НПО разработват интегрирани политики и мерки за социално включване. Участват в иницирането и изпълнението на хоризонтални мерки и политики за социално включване като партньори на общините и/или водещи организации за проектите. Подпомагат училищата, ЦОП и СИ при работа със семейството и с деца за изграждане на умения за самостоятелен живот и индивидуално развитие, задържане в училище, превенция на рисковото поведение и зависимости.

8.1.9. Местен бизнес, организации на бизнеса

Представителите на местния бизнес са потенциални участници в реализацията на Стратегия за развитие на социалните услуги. Местният бизнес може да се превърне в активен реализатор на заложените дейности, включително и чрез осигуряване на финансиране за иновативни проекти. За да стане това реалност, е необходимо да се работи за повишаване на социалната отговорност и ангажираност на предприемачите. Конкретният принос на **местния бизнес** за осъществяване на Стратегията, може да се търси в следните две направления:

- Мотивиране на бизнеса за участие в проекти и публично-частни партньорства за решаване на важни социални проблеми. В тази връзка могат да се инициират проекти за интегриране на пазара на труда на младежи, напускащи специализираните институции; за изграждане и поддържане на социална инфраструктура; за социално предприемачество и други.

- Финансова подкрепа на обществено значими алтернативни социални услуги, които са извън кръга на делегираното държавно финансиране.

8.2. Механизми на партньорството

Партньорството е задължително условие за успешна реализация на заложените дейности в Общинската стратегия за развитие на социални услуги, като част от Областната стратегия в област Пловдив. Ефективното междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество ще допринесе за изграждане на оптимална мрежа от социални услуги, която да осигури равен достъп до услуги за рисковите групи и инструменти за максимално оползотворяване на наличните ресурси.

Именно чрез междусекторните, междуинституционалните и междуорганизационните партньорства ще се търсят резерви за привличане на допълнителни средства за осигуряване изпълнението на планираните дейности.

В оперативен план, реализацията на приоритета за изграждане на партньорства ще става чрез разнообразен инструментариум от средства за сътрудничество, като:

- Споразумения за съвместна работа за инициране и изпълнение на общи дейности, междуобщински и смесени услуги. Чрез този инструмент могат да се определят рамкови правила и области на съвместна работа от общ интерес. Споразуменията позволяват да се формализират и конкретизират взаимоотношения от общ интерес, както и задълженията и отговорностите на партньорите.

- Изграждане на формални партньорства за съвместна реализация на проекти. Този инструмент е подходящ за сътрудничество между общините, от една страна и доставчиците на услуги от друга. Същият създава възможности за по-ефективно и ефикасно използване на ресурсите и разширяване на обхвата и характера на предлаганите социални услуги.

- Обществените съвети с постоянно действие са предвидени да се превърнат в партньорски механизъм за предварително обсъждане, разработване и подкрепа за изпълнение на общи политики, мерки и дейности.

- Съвместното разработване на общински стратегии за развитие на социални услуги може да се използва като друг инструмент за изграждане на общински партньорства. Това може да се постигне чрез съвместното активно участие на специалисти от кметската администрация, членове на Общинския съвет, експерти от съответната дирекция „Социално подпомагане“ и представители на други заинтересовани страни на общинско равнище. В процеса на работа по изготвянето на общинската стратегия се създават условия за изграждане на трайни лични и институционални контакти.

- Организирането и провеждането на съвместни обществени форуми е друг инструмент за изграждане на партньорство и постигане на консенсус.

- Развитие на публично-частните партньорства и инициативи при финансиране и съфинансиране на алтернативни социални услуги е друг инструмент за по-активно

включване на местния бизнес в решаването на социалните проблеми в областта. В тази насока специално внимание се отделя на връзката между областната администрация, общинските администрации, неправителствения сектор и бизнеса за популяризиране на успешни иновативни услуги и осигуряването на финансиране за тяхното развитие и разширяване.

Ефективното междубщинско партньорство и междусекторно сътрудничество ще допринесе за изграждане на оптимална мрежа от социални услуги в община Хисаря, която да осигури равен достъп до услуги за рисковите групи и инструменти за максимално оползотворяване на наличните ресурси.

9. Заключение и препоръки

Въз основа на показателите за жизненото равнище в община Хисаря, като част от област Пловдив по сектори, видовете рискови групи, изготвения анализ на потребностите, на човешките и на финансовите ресурси, на звеното за мониторинг и на плана за 2016 – 2020 г., който е разпределен в четири направления, могат да се направят следните заключения и препоръки:

- Населението на община Хисаря продължава да застарява и намалява.
- Община Хисаря се характеризира с наличието на относително голям брой хора с трайни увреждания – 1379 към м.юни 2016г. Приблизително 11,79% от населението на община Хисаря попада в общия показател за хора в риск.
- Продължително безработните лица заемат относително висок дял от пазара на
- Увеличава се относителният дял на бедните спрямо линията на бедност.
- В община Хисаря към юни 2015 г. са регистрирани 8 социални услуги
- Броят на услугите не е достатъчен показател за покритие от СУ в зависимост от потребностите в общината.
- Услугите в общността се увеличават по отношение на откритите центрове за обществена подкрепа, но са и недостатъчни – особено подкрепящи семействата услуги;
- Няма услуги, които се управляват от външни доставчици.
- Предлагащите социални услуги не обхващат всички рискови групи. Капацитетът на съществуващите е недостатъчен, а отдалечеността им пречи на ползването на предлаганите услуги от всички нуждаещи се лица. Поради тези причини голяма част от тях остават необхванати от мрежата на вече съществуващите социални услуги.
- Отчита се текучество на кадрите в социалната сфера и липса на стимули за професионално развитие.
- Отчита се, че основният финансов ресурс за социални услуги е от републиканския бюджет. Най-висок процент на очаквани средства през 2016 – 2020 г. е за услуги във вид на *Държавно делегирани дейности*.
- Отчита се необходимост от мобилни и интегрирани социални услуги (СУ в мрежа).
- Препоръчва се изграждане на компактна интегрирана мрежа за социални услуги, която да идентифицира и осигурява нуждите на ранен етап с оглед на локацията им и създаването на мобилност в териториално отношение.